

Bir Bibliyografya Denemesi: Şah Veliyyullah ed-Dihlevî'yi Konu Alan Çalışmalar

Ahmet AYDIN *

Özet

18. yüzyıldaki ihyâ hareketlerinin Hint alt kıtasındaki meşhûr siması Şah Veliyyullah ed-Dihlevî (ö. 1762) farklı ilim sahalarında çok sayıda araştırmamanın konusu olmuştur. Bu çalışma onun hakkında gelişen literatüre dair bir bibliyografya denemesi yapmayı hedeflemektedir. Ayrıca çalışmada Şah Veliyyullah'a yönelik araştırmaların tarihi seyri üzerinde durulmaya ve bu eserlerdeki temel yaklaşım tarzları tespit edilmeye gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, ihyâ/tecdid, hint alt kıtası.

Attempt to a Bibliography: Studies Which Subjects Shâh Walîullâh al-Dihlawî

Abstract

Shah Waliullah al-Dihlawi (d. 1762) who was famous face of the 18th century revival (tajded) movements of the Indian sub-continent have been the subject of a large number of different scientific research. This study aims to attempt to develop a bibliography of the litterateur which has been written about him. Also in this study will be focused on the historical course of research and endeavored to determine the basic approach of works in question.

Keywords: Shah Waliullah al-Dihlawi, revive/tajded, Indian sub-continent.

* Yrd. Doç. Dr., Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Hukuku ABD.,
ahmetydin@gmail.com.

Giriş

Bu çalışma farklı ilmî disiplinler altında Şah Veliyyullah ed-Dihlevî'nin (ö. 1762) ihyâ düşüncesini konu alan eserlere dair bir bibliyografya denemesi yapmayı hedeflemektedir. 18. yüzyılda İslam coğrafyasının farklı bölgelerinde ortaya çıkan ihyâ hareketlerinden birini Şah Veliyyullah temsil etmektedir. Modern dönem öncesinde ortaya çıkan bu hareketlerin merkez şahsiyetleri Hicâz'da Muhammed b. Abdülvehhâb (ö. 1787), Batı Afrika'da Osman b. Fûdî (ö. 1817), Yemen'de Muhammed b. Ali eş-Şevkânî (ö. 1834) ve Kuzey Afrika'da Muhammed b. Ali es-Senûsî (ö. 1859) olmuştur. Bu hareketlerin geçmişe yönelik tenkitlerinin İslam medeniyeti ve ilim geleneğinin iç sâiklerinden kaynaklandığı ve Sünnet'in ihyâsı, ictihadın vurgulanması ve taklid anlayışının tenkidi üzerinde yoğunlaştıkları söylenebilir. Sözü edilen her bir hareket ortaya çıktığı coğrafyada, İslam'a uygun olmadığını (bidat) kabul ettiği bir takım düşünce ve uygulamaları eleştirmiştir. İslam toplumunda sözü edilen bu dönemdeki ilmî canlılığa işaret eden bu hareketler temelde fıkıh, kelâm ve tasavvuf ilimleri zemininde İslam medeniyetinin mevcut durumunu sorgulamaktadır. Son yıllarda Türkiye'deki akademik çalışmalar da buna dâhil olmak üzere modernleşme öncesi tecdîd hareketlerine ilginin giderek arttığı görülmektedir. Bu çalışmaların odağında Vahhâbilik yer almaktadır.

Tam adı Kutbuddîn Ahmed Veliyyullah b. Abdirrahîm b. Vecihuddîn el-Ömerî ed-Dihlevî¹ olan Şah Veliyyullah, 4 Şevvâl 1114'de (21 Şubat 1703)², Bâbürlü Devleti'nin başkenti Delhi yakınlarında bir köyde dünyaya gelmiştir.³

- 1 Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhettü'l-havâtır ve behcetü'l-mesâmi ve'n-nevâzır*, (Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1999), II, 858.
- 2 Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, "el-Cüz'ü'l-latîf fi tercemeti'l-abdi'z-za'îf", *Şah Veliyyullah key siyâsî mektubât* içerisinde, çev. Hâlik Ahmed Nizâmî, (Lahor: İdâre-i İslâmiyât, 1978), s. 191-192; Muhammed İkrâm, *Rûd-i Kevser*, 3. bs., (Lahor: İdâre-i Sekâfet-i İslâmiyye, 1992), s. 534.
- 3 Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhettü'l-havâtır*, II, 858; Muhammed Beşîr es-Siyalkûtî, *el-İmâmü'l-Müceddid el-Muhaddis eş-Şâh Veliyyullah ed-Dihlevî Hayâtuhu ve Da'vetuhu*, (Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1999), s. 25; Ebû'l-Hasen Ali el-Hüseynî en-Nedvî, *el-İmâmü'd-Dihlevî*, (Kuveyt: Dâru'l-Kalem, 1985), s. 83; G. N. Jalbani, *Lifé of Shah Waliyullah*, (Idarah-i Adabiyat-i Delli, 1980), s. 5.

Babası Abdürrahîm ed-Dihlevî'nin kurduğu Rahimiyye Medresesi'nde ders alan ve İmâm-ı Rabbânî'nin başlattığı Nakşibendî-Müceddidî geleneği içerisinde yetişen Şah Veliyyullah başta tasavvuf zemininde olmak üzere bidatlere karşı çıkan ve Sünnet'in ihyâsını vurgulayan bir çevrenin etkisi altında kalmıştır. Yaşadığı dönemdeki ictihad-taklid merkezli tartışmaların da onun ilmî serencâmı üzerinde etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitimi tamamlamak ve hac vazifesini yerine getirmek üzere 1143/1730 yılında Hicâz'a gitmesinin dışında Şah Veliyyullah Delhi'den hiç ayrılmamıştır. Mekke ve Medine'de kaldığı on dört aylık süre içerisinde Şah Veliyyullah, ihyâ hareketlerini temsil eden mezkûr isimlerin doğrudan yahut da hoca-talebe ilişkisi içerisinde dolaylı yollarla irtibat kurdukları bir çevreden ders almıştır. Örneğin Vahhabî hareketinin merkez siması Muhammed b. Abdilvehhâb, Şah Veliyyullah ile aynı ilmî çevrede yetişen isimlerden biridir. Batı'da, ihyâ hareketlerinin ortaya çıkışında bu çevrenin tesiri üzerinde yapılan geniş tartışmalara ulaşmak mümkündür.⁵ Hicâz'dan döndükten sonra Rahimiyye Medresesi'ndeki hocalık vazifesini hayatı boyunca devam ettiren Şah Veliyyullah, ilmî faaliyetinin merkezine öğrenci yetiştirmeyi ve eser telif etmeyi yerleştirmiştir. Onun çalışmalarında 18. yüzyıl Hint-İslam toplumunu fıkıh, kelâm ve tasavvuf ilimleri zemininde pek çok açıdan tenkit ettiği görülür.

Kendisinin 18. yüzyılın müceddidi olduğunu sarahaten dile getiren Şah Veliyyullah, müceddidin tecdîd faaliyeti bağlamında sözü edilen disiplinlerdeki ilmî faaliyetini tanımlamaktadır.⁶ Onun bir tecdîd projesine sahip olduğu ve ilmî çalışmalarını bu proje çerçevesinde sürdürdüğü anlaşılmaktadır. *Şah Veliyyullah'ın tecdîd düşüncesinin temel metni İslam Düşünce Rehberi*⁷ adıyla Türkçe'ye tercüme edilen *Hüccetullahi'l-bâliğa*'sıdır. Fıkıh ilminin onun ihyâ düşüncesinin en esaslı boyutunu teşkil ettiği söylenebilir. İhyâ hareketleri arasında yoğun tartışmalara konu olan ictihad, taklid, maslahat ve mezhebe intisap kavramları merkezinde Şah Veliyyullah fıkıh düşüncesini ifade eder. Mamafih gerek Batı'da, gerekse Türkiye ve Hint alt kıtasında Şah Veliyyullah'ı farklı açılardan inceleyen çalışmalara bakıldığında onun fıkıh düşüncesi üzerinde derinleşen az sayıda esere ulaşılabilmektedir. Şah Veliyyullah'ın sonrasındaki isimler ve cemaatler üzerinde derin etkileri olmuştur. Hint alt kıtasında bugün de varlığını sürdüren çok sayıda cemaat kendisini Şah Veliyyullah'a izafe etmektedir. Onun ilmî tesirini inceleyen çalışmalar müstakil bir literatür oluşturmaktadır.⁸

4 A. Ditta Muztar, *Shah Wali Allah A Saint-Scholar of Muslim India*, (Islamabad: National Commission on Historical and Cultural Research, 1979), s. 46; Abdülhay el-Hasenî, *Nüzheti'l-havâtir*, II, 827.

5 Bu konudaki temel tezler ve yaklaşımlar hakkında bkz. Ahmet Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, s. 41-57.

6 Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, *et-Tefhimâtü'l-İlâhiyye*, (Haydarabad: Akademiyetü's-Şah Veliyyullah, ts.), I, 54. Geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 130-135.

7 Şah Veliyyullah Dihlevî, *İslam Düşünce Rehberi*, çev. Mehmet Erdoğan, (İstanbul: Yeni Şafak, 2003).

8 Geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 372-394.

Şah Veliyyullah'ı konu alan eserlere dair Kabir Ahmad Khan⁹, Marcia K. Hermansen¹⁰ ve M. Ikram Chaghatai¹¹ tarafından hazırlanmış üç bibliyografya çalışması tespit edilebilmektedir. Çok sayıda araştırmaya konu olan Şah Veliyyullah hakkında Türkiye'de hazırlanan bir bibliyografya çalışmasına ise ulaşılamamaktadır. Bu çalışma sözü edilen isimlerin tespitlerini dikkate almakla birlikte bu isimlerin ulaşamadıkları eserleri ve onların makalelerini tamamlamalarının ardından kaleme alınan yeni çalışmaları tespit ederek daha geniş bir bibliyografya denemesi yapmayı hedeflemektedir. Mezkur araştırmaların Türkiye'deki çalışmaları gözardı ettiği görülmektedir. Bu bibliyografyanın Şah Veliyyullah'ın inceleme konusu edildiği cihetlere dair bir takım sonuçlar elde etmemizi sağlayacağı ve ileriki çalışmalara bu yönden yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmada Şah Veliyyullah'ı konu alan araştırmaların tarihî seyri üzerinde durulmaya ve bu çalışmalardaki temel yaklaşım tarzları tespit edilmeye gayret edilecektir.

I. Şah Veliyyullah'ı Konu Alan Çalışmaların Tarihî Seyri

Şah Veliyyullah'ı hayatı, eserleri, fıkıh, hadis, kelâm, tasavvuf ve felsefe gibi farklı ilim dallarına dair görüşleri cihetinden inceleyen çok sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir. Ayrıca siyasî düşünceleri ve İslam iktisadına dair görüşleri de araştırmacıların inceledikleri konular arasındadır. Şah Veliyyullah'a yönelik çalışmaların hem Batı'da hem de Hint alt kıtasında yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra artmaya başladığı söylenebilir. West Pakistan Auqaf Department (Batı Pakistan Vakıflar Müdürlüğü) tarafından 1961'de Haydarâbâd'da kurulan Şah Veliyyullah Akademisi'nin faaliyetlerinin ona olan ilgiyi arttırdığı anlaşılmaktadır. Bu akademi Şah Veliyyullah'ı konu alan çok sayıda çalışma yapılmasına zemin hazırlamıştır. Sözü edilen çalışmaların büyük kısmı Urduca dilinde kaleme alınmıştır. Şah Veliyyullah hakkındaki araştırmaları ile tanınan A. J. Haleopota'nın idarecisi olduğu bu vakıf onun çok sayıda eserinin basılmasına ve İngilizce'ye tercüme edilmesine de öncülük etmiştir. *er-Rahîm* dergisi bu akademinin yayın organıdır.¹² 1963-1968 yılları arasında basılan *er-Rahîm* dergisi ve ardından 1972'de yayın hayatına başlayan *el-Veli* dergisi ile Şah Veliyyullah'a yönelik çalışmalar sürdürülmüştür. *el-Veli* dergisi 1980 yılına kadar çıkarılabilmektedir. Her iki dergide Urduca olarak basılmıştır.

Hint alt kıtasında erken dönemde Şah Veliyyullah'a yönelik çalışmaların art-

9 Kabir Ahmad Khan, "A Select Bibliography of Writings by and About Shah Wali-Allah Dihlawi in English and Urdu", *The Muslim World*, 7: 1 (1986), s. 56-65.

10 Marcia K. Hermansen, "The Current State of Shah Wali Allah Studies", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 683-693.

11 M. Ikram Chaghatai, "Shah Wali Allah (Select Bibliography)", *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 695-714.

12 Bkz. Hermansen, "The Current State of Shah Wali Allah Studies", s. 684-686; Sajida S. Alvi, "The Mujaddid And Tajdid Traditions in The Indian Subcontinent: An Historical Overview", *Journal of Turkish Studies*, sy. 18, 1994, s. 15.

masında önemli rol oynayan isimlerden biri Ubeydullah es-Sindî'dir (1872-1944). Hint alt kıtasındaki meşhur ve yaygın eğitim kurumlarından biri olan Diyobend Medresesi'nde yetişen ve bu medrese etrafında gelişen cemaati temsil eden Ubeydullah es-Sindî¹³, Şah Veliyyullah'ın ilmî çevresi ve etkisinin "Veliyyullahîlik" adını verdiği müstakil bir kavram altında ele alınabileceğini savunmaktadır. Onun Şah Veliyyullah'ın ilmî etkisi üzerinde en yoğun mesâi'yi sarfeden isimlerden biri olduğu söylenebilir. Şah Veliyyullah'ı farklı açılardan inceleyen çok sayıda eser kaleme alan Ubeydullah es-Sindî, "Veliyyullahîlik" kavramına hasrettiği hacimli eseri *et-Temhîd*'de¹⁴ hoca-talebe ilişkisi içerisinde bu çevrenin gelişim tarihini yazmış, kronolojik olarak ve sistematik bir biçimde bu çevreyi incelemiştir.¹⁵ Bu eserdeki temel hedefi Diyobend âlimleri ile Şah Veliyyullah ve talebeleri arasındaki ilmî irtibatı ortaya çıkarmaktır.¹⁶ Yaptığı çalışmalar neticesinde Ubeydullah es-Sindî, Veliyyullahîliği ortaya koyan ve yayan en önemli isim kabul edilmektedir.¹⁷

Hint alt kıtasında Ubeydullah es-Sindî sonrasında Şah Veliyyullah'ı farklı cihetlerden inceleyen ve onun etkisi üzerinde derinleşen çok sayıda çalışma yapıldığı görülür. Şah Veliyyullah'ın Hindistan'daki birçok cemaatin referans kaynaklarından biri olması ve bu cemaatlerin onun asıl takipçilerinin kendileri olduklarını düşünmeleri bu çalışmaları başlatan saiklerdendir. Aşağıda bu çalışmaların isimlerine yer verilecektir. Batı'da ise Şah Veliyyullah'ın tanınmasında yukarıda bahsedilen tercümelerin önemli katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Fazlurrahman ve akranı Aziz Ahmed gibi isimlerin eserleri ile Marcia K. Hermansen'in 1982'de Chicago Üniversitesi'nde tamamladığı *Hüccetullahî'l-bâliğa*'nın İngilizce tercü-

13 1872'de Pencap'ın bir köyünde dünyaya gelen Ubeydullah es-Sindî, Sih dinini kabul etmiş bir aileye mensup bir isimdir. Önceleri kendisi de bir Sih olan Ubeydullah es-Sindî, daha sonra müslüman olmuştur. Onun İslam'a girmesinde Şah Veliyyullah'ın torunu İsmâil eş-Şehîd'in *Takviyetü'l-imân* adlı eserinin tesiri olduğundan bahsedilmektedir. Ubeydullah es-Sindî, Diyobend Medresesi'nin kurucusu Muhammed Kâsim en-Nanevtevi'nin önde gelen talebelerinden Mahmud Hasan ed-Diyobendî'nin öğrencisidir. Kendisi de bu cemaatin merkez simalarından biri kabul edilmektedir. Şah Veliyyullah'ın *Hüccetullahî'l-bâliğa*'da dile getirdiği görüşleri düşüncesinin merkezine aldığı ifade edilmektedir. Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetü'l-havâtur*, III, 1302; Ubeydullah es-Sindî, *et-Temhîd li ta'rifi eimmeti't-tecdîd*, çev. Ebû Saîd Gulâm Mustafa Kâsimî, (Haydarâbâd: Lecnetu İhyâi'l-Edebi's-Sindî, 1972), s. 11, 158-159; Ziyâü'l-Hasen el-Faruki, *The Deoband School and The Demand for Pakistan*, (Lahor: Progressive Books, ts.), s. 56-57, 114; Mahmood Ahmad Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia 1707-1867: The Role of Shah Wali Allah and His Successors*, (Islamabad: International Islamic University Islamic Research Institute, 2002), s. 250-251. Hayati ve görüşleri hakkında müstakil bir çalışma için bkz. Abdülhamit Birişik, *Sosyalist Müfessir Ubeydullah es-Sindî'nin Dinî-Siyâsi Düşüncesi ve Tefsiri*, (Bursa: Emin Yayınları, 2012).

14 Ubeydullah es-Sindî, *et-Temhîd li ta'rifi eimmeti't-tecdîd*, çev. Ebû Saîd Gulâm Mustafa Kâsimî, (Haydarâbâd: Lecnetu İhyâi'l-Edebi's-Sindî, 1972).

15 Bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 374-379.

16 Ubeydullah es-Sindî, *et-Temhîd*, s. 2.

17 Detlev Khalid, "Ubayd-Allah Sindhî, Modern Interpretation of Muslim Universalism", *Islamic Studies*, VIII: 2 (1969), s. 97. Baljon ve Halepota da Ubeydullah es-Sindî'nin Şah Veliyyullah'ın görüşlerinin en meşhur müdafii olduğu tespitini yapmaktadır. J. M. S. Baljon, "Shah Waliullah and Dargah", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 523; A. J. Halepota, "Shah Waliullah And Iqbal The Philosophers of Modern Age", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 650.

mesini de ihtivâ eden *Shah Wali Allah's Theory of Religion in Hujjat Allah al-Baligha* adlı doktora çalışması Batı'da onun tanınmasını sağlayan öncü çalışmalardır. Mamafih Hint alt kıtasındaki araştırmalara nazaran Batı'daki çalışmaların zayıf kaldığı söylenebilir. Batı'da Şah Veliyyullah'ın da içerisinde yer aldığı ihyâ hareketlerine olan ilgi İslam toplumundaki modernist akımların kaynağını tespit edebilme ve Vahhâbilik gibi hareketleri tanımlayabilme amacına yönelik olarak giderek artmıştır. Öte yandan Batı'daki aydınlanma döneminin İslam dünyasında da bir takım yansımalarının olup olmadığı sorusu çerçevesinde ihyâ hareketlerinin Batılı araştırmacılar tarafından incelendiği görülür. Hamilton Alexander Gibb¹⁸ ve ardından öğrencisi John O. Voll¹⁹ 18. yüzyıl ihyâ hareketlerini mahiyeti, temel tasavvurları ve modern İslam düşüncesi ile irtibatı cihetlerinden inceleyen ilk isimlerdendir. Şah Veliyyullah da sözü edilen açılardan bu çalışmalarda araştırma konusu edilmiştir.²⁰ Bu isimlerin faaliyetlerinden yola çıkarak sözü edilen hareketleri kaynağı bakımından inceleyen çalışmalar da yapılmaya başlanmıştır.

Türkiye'de Hasan Basri Çantay'ın "Müceddid Büyük Alimlerden Şah Veliyyullah-ı Dehlevî"²¹ adlı makalesi ile Osman Keskiöglü'nün "Ahmed Şâh Veliyyullâh Dehlevî"²² isimli makalesi Şah Veliyyullah'ı konu alan ilk çalışmalar arasındadır. Söz konusu makalelerde, 18. yüzyılda Şah Veliyyullah'ı çevreleyen şartlar ve onun hayat hikâyesi kısaca ele alınarak eserlerinden bahsedilmektedir. Şah Veliyyullah'ın tanınmasında ve ona yönelik çalışmaların artmasında ise Hayreddin Karaman²³ ve ardından Mehmet Erdoğan'ın²⁴ ilmî faaliyetleri önemli bir sâik olmuştur. Şah Veliyyullah'a yönelik çalışmalar çerçevesinde Hayreddin Karaman'ın yönlendirmeleri ile *Hüccetullahi'l-bâliğa*'nın yanı sıra onun fıkıh

18 Örneğin bkz. Hamilton Alexander Roskeen Gibb, *Islam: A Historical Survey*, (Oxford: Oxford University, 1989); a.gmlf., *Modern Trends in Islam*, (Chicago: The University of Chicago, 1947); a.gmlf., *Islam'da Modern Eğilimler*, çev. M. Kürşad Atalar, (Ankara: Çağlar Yayınları, 2006).

19 Bkz. John O. Voll, "Abdallah Ibn Salim al-Basri and 18th Century Hadith Scholarship", *Die Welt des Islams*, 42: 3 (2002), s. 356- 372; a.gmlf., "Hadith Scholars and Tariqas: An Ulama Group in the Eighteenth Century Haramayn and Their Impact in the Islamic World", *Journal of Asian and African Studies*, XV, 3-4 (1980), s. 264-273; a.gmlf., "Muhammad Hayya al-Sindi and Muhammad Ibn Abd al-Wahhab: An Analysis of an Intellectual Group in Eighteenth-Century Madina", *BSOAS*, 38: 1 (1974), s. 32-39; a.gmlf., "Scholarly Interrelations Between South Asia and the Middle East in the 18th Century", *The Countries of South Asia* içerisinde, (Philadelphía: University of Pennsylvania Press, 1988), s. 49-59.

20 Eyyüp Said Kaya, "Batı Gözüyle Modernleşme Arifesinde Tecdid", *İslam Araştırmaları Dergisi*, sy. 25, 2011, s. 30-34.

21 Hasan Basri Çantay, "Müceddid Büyük Alimlerden Şah Veliyyullah-ı Dehlevî", *Hilal Dergisi*, I: 8 (1959), s. 14-18.

22 Osman Keskiöglü, "Ahmed Şâh Veliyyullâh Dehlevî", *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, 5: 12 (1966), s. 359-362.

23 Hayreddin Karaman, *İslam Hukuk Tarihi*, (İstanbul: İz Yayıncılık, 1999), s. 290; a.gmlf., *İmâm-ı Rabbânî ve İslâm Tasavvufu*, (İstanbul: İz Yayıncılık, 2003), s. 269. Karaman'ın fıkıh tarihine dair önemli kaynaklarından birini Şah Veliyyullah'ın bu konudaki görüşleri oluşturur. Hayreddin Karaman, *İslam Hukukunda İctihad*, (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, 1996), s. 104-105, 108, 137, 153-154, 207, 209.

24 Şah Veliyyullah Dihlevî, *Hüccetullâhi'l-bâliğa İslam Düşüncesinin İlkeleri*, çev. Mehmet Erdoğan, (İstanbul: İz Yayıncılık, 1994).

sahasında yazdığı *İkdü'l-cîd*'i²⁵ ile *el-İnsâf*²⁶ risâleleri ve tefsir usûlüne dair *el-Fevzü'l-kebir*'i²⁷ tercüme edilmiştir. Şah Veliyyullah'ın felsefe, tasavvuf ve siyaset ilmine dair görüşleri hakkında da telif ve tercüme çalışmaları yapılmıştır.

Kabir Ahmad Khan, Marcia K. Hermansen ve M. Ikram Chaghatai tarafından yukarıda arz edildiği üzere Batı'da ve Hint alt kıtasında Şah Veliyyullah'a dair oluşan literatürü konu alan üç bibliyografya çalışması hazırlanmıştır. Batı'da, Hint alt kıtası ve Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında, iki yüzü aşkın makale, çok sayıda kitap ve tezden oluşan geniş bir literatürün oluştuğu görülmektedir. Bu geniş literatür içerisinde farklı sahalarda kaleme alınan öne çıkan çok sayıda makaleyi bir araya getirmesi bakımından M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri Şah Veliyyullah'ı konu alan son müstakil çalışmalar arasında sayılabilir.²⁸ Şah Veliyyullah'a yönelik çalışmaların onun hayatı, kelâm, felsefe ve tasavvuf gibi ilmi disiplinler hakkındaki görüşleri, fitrat, ihyâ, şeriat ve irtifak gibi temel kavramları, siyasî görüşleri, ilmî ve siyasî etkisi üzerinde yoğunlaştığı görülür. Şah Veliyyullah'ın 18. yüzyıl Hint-İslam toplumuna yönelik tenkitleri ve sunduğu çözüm önerileri sosyoloji ve psikoloji ilmi merkezli olarak da incelenmiştir. Sözü edilen çalışmaları aşağıdaki temel başlıklar altında değerlendirmek mümkündür:

1. Hayatını Konu Alan Çalışmalar

Şah Veliyyullah'ın hayatı hakkındaki birinci el kaynağı onun Türkçe, Urduca ve İngilizce gibi farklı dillere tercüme edilen *el-Cüz'ü'l-latîf fi tercemeti'l-abdi'z-za'îf*²⁹ adlı otobiyografisi oluşturmaktadır. İkinci el kaynaklar içerisinde Şah Veliyyullah'ın hayatını konu alan ilk çalışma, tespit edilebildiği kadarıyla onun dayısının oğlu ve aynı zamanda talebesi olan Muhammed Âşık el-Pühletî'nin (ö. 1187/1773) *el-Kavlü'l-cemil fi menâkıbı Velî*'sidir. Şah Veliyyullah'ın menâkıbını derleyen bu eserin günümüze ulaşmadığı ifade edilse de³⁰ son yapılan araştırma-

25 Şah Veliyyullah, "İkdü'l-Cîd", *İctihad, Taklîd ve Telfik Üzerine Dört Risâle* içerisinde, çev. Hayreddin Karaman, (İstanbul: İz Yayıncılık, 2004), s. 123-180.

26 Şah Veliyyullah, "el-İnsâf fi Beyanı Sebebi'l-İhtilaf Risâlesi", *Mezheplerin Doğuşu ve İctihat Tartışması* içerisinde, çev. Şükrü Özen, (İstanbul: Pınar Yayınları, 2003), s. 57-144; a.gmlf., *Fikhi İhtilaftarda Ölçü*, çev. Musa Hub, (İstanbul: Yeni Akademi Yayınları, 2006).

27 Şah Veliyyullah, Ebû Abdilazîz Kutbüddin Ahmed b. Abdirrahîm, *el-Fevzü'l-kebir fi usulî't-tefsir*, çev. Mehmed Sofuoğlu, (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1980).

28 Chaghatai, M. Ikram, *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought*, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005). Aşağıda yer alan bibliyografyadaki eserlerden bir kısmına bu çalışmada yer verilmiştir. Chaghatai'nin eserindeki sözü edilen çalışmalara ayrıca işaret edilecektir.

29 Bu risâlenin Farsça olan aslı Şah Veliyyullah'ın mektupları içerisinde Urduca tercümesi ile birlikte yayımlanmıştır. Bkz. Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, "el-Cüz'ü'l-latîf fi tercemeti'l-abdi'z-za'îf", s. 191-201. *el-Cüz'ü'l-latîf* İngilizce ve Türkçe'ye de tercüme edilmiştir. Bkz. Husain M. Hidayat, "The Persian Autobiography of Shah Waliullah bin Abd al-Rahim al-Dihlavi", *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, 4: VIII (1912), s. 161-175; Özgür Kavak, "Zor Zamanda Âlim Olmak: Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Kendi Kaleminden Hayatı", *Divân Dergisi*, 9:17 (2004), s. 117-145.

30 Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetü'l-havâtur*, II, 827-828; Jalbani, *Life of Shah Waliyyullah*, s. 2.

larda gün yüzüne çıkarıldığı görülmektedir.³¹ Bu alandaki ilk müstakil çalışmalardan biri 1972'de yayımlanan Mevlana Rahim Bahş'ın *Hayât-ı Velî*'sidir. Bu eser büyük ölçüde Şah Veliyyullah'ın biyografik bir çalışma olan *Enfâsü'l-ârifîn*'inde verdiği bilgilere dayanmaktadır. Şah Veliyyullah'ın eserlerini İngilizce'ye tercüme etmesi ile öne çıkan G. N. Jalbani'nin *Life of Shah Waliyullah* (1978) adlı kitabı bu sahadaki erken çalışmalardan biridir.³² Onun hayatı ve dönemi hakkındaki en kapsamlı eserlerden biri Saiyid Athar Abbas Rizvi tarafından kaleme alınmıştır. Şah Veliyyullah'ın yaşadığı dönemin ilmî, siyasî ve ekonomik şartlarından ayrıntılı olarak bahseden bu çalışma, onun tecdîd düşüncesine dair temel tasavvurları tespit etmekte fakat farklı ilim dallarına dair görüşleri üzerinde derinleşmemektedir. Onun ilmî faaliyetini döneminin şartlarıyla irtibatlandırması ile öne çıkan A. Ditta Muztar'ın *Shah Wali Allah A Saint-Scholar of Muslim India*³³ adlı eseri, Ebû'l-Hasen Ali el-Hüseynî en-Nedvî³⁴ ve Muhammed Beşîr es-Siyalkütî'nin³⁵ monografileri bu sahadaki araştırmalar arasındadır.

Şah Veliyyullah'ın hayatını müstakil olarak inceleyen yahut da bu konuya temas eden çalışmaların temel tartışma mevzularından biri Hicâz seyahatinin onun üzerindeki etkisine yöneliktir. Buradaki ilim çevresinin 18. yüzyılda ortaya çıkan ihyâ hareketlerinin kaynağı olup olmadığı hususunda yoğun tartışmaların yaşandığı³⁶ ve bu konuda geniş bir literatürün oluştuğu görülür.³⁷ Sözü edilen çalışmalardan birçoğu Hicaz seyahatini Şah Veliyyullah'ın ilmî serüveninde bir dönüm noktası olarak değerlendirmektedir. Hindistan'daki ilmî çevresinin onun üzerindeki tesirine yönelik çalışmaların ise söz konu araştırmalara nazaran zayıf kaldığı söylenebilir. Nakşibendîlik içerisinde İmam-ı Rabbânî ile birlikte müstakil bir kol olarak gelişen Müceddidî geleneği ile Şah Veliyyullah'ın ilişkisinin bu açıdan incelenmesi gerekir. Bu geleneğin fikhî yönü de araştırılmaya muhtaç konular arasındadır.³⁸

31 Bkz. Muhammad Ashiq, *al-Qaul al-Jali Persian Biography of Shah Wali Allah*, (Delhi: Shah Abdu'l-Khair Akademi, 1989); a.gmlf., *el-Kavlü'l-celî*, Urducaya çev. Mevlana Taki Envâr Alevi Kakorvî, (Kakori: Maktaba Anvari, 1988).

32 Hermansen, "The Current State of Shah Wali Allah Studies", s. 686.

33 A. Ditta Muztar, *Shah Wali Allah A Saint-Scholar of Muslim India*, (Islamabad: National Commission on Historical and Cultural Research, 1979).

34 Ebû'l-Hasen Ali el-Hüseynî en-Nedvî, *el-İmâmü'd-Dihlevî*, (Kuveyt: Dâru'l-Kalem, 1985).

35 Muhammed Beşîr es-Siyalkütî, *el-İmâmü'l-Müceddid el-Muhaddis es-Şâh Veliyyullah ed-Dihlevî Hayâtuhu ve Da'vetuhu*, (Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1999).

36 Bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 41-57.

37 Örneğin bkz. Ahmad Dallal, "The Origins and Objectives of Islamic Revivalist Thought, 1750-1850", *Journal of the American Oriental Society*, 113: 3 (1993), s. 341-359; Azyumardi Azra, "Networks of the Ulama in the Seventeenth Century Haramayn", *The Origins of Islamic Reformism in Southeast Asia* içerisinde, (Honolulu: Allen Unwin and University of Hawai'i Press, 2004), s. 8-31; a.gmlf., "Reformism in the Networks", *The Origins of Islamic Reformism in Southeast Asia* içerisinde, (Honolulu: Allen Unwin and University of Hawai'i Press, 2004), s. 32-51; Basheer M. Nafi, "Tasawwuf and Reform in Pre-Modern Islamic Culture: In Search of Ibrahim al-Kurani", *Die Welt des Islams*, 42: 3 (2002), s. 307- 355; Bernd Radtke, "Sufism in the 18th Century: An Attempt at a Provisional Appraisal", *Die Welt des Islams*, 36: 3 (1996), s. 326-364. Bu konudaki temel tezleri değerlendiren bir çalışma için bkz. Eyyüp Said Kaya, "Batı Gözüyle Modernleşme Arifesinde Tecdid", *İslam Araştırmaları Dergisi*, sy. 25, 2011, s. 27-50.

38 Bkz. Mehmet Erdem, "Serhendî'nin Tecdit Yönteminde Fikhın Yeri", *Dini Araştırmalar*, 9: 26 (2006), s. 297-316.

2. İslam Felsefesi ve Siyaset Düşüncesine Dair Görüşlerini İnceleyen Çalışmalar

Eserlerinden yaptığı geniş iktibaslarla Şah Veliyyullah'ın kullandığı temel kavramları inceleyen J. M. S. Baljon'un³⁹ *Religion And Thought of Shah Wali Allah Dihlawi* isimli çalışması gerek kelâm, gerekse felsefe ve tasavvuf sahalarında onun görüşleri konusundaki temel kaynaklardan birini oluşturmaktadır. Çok sayıda çalışmada bu eserin referans kaynağı olduğu görülür. Bu eser Türkçe'ye de çevrilmiştir.⁴⁰ A. J. Halepota'nın *The Practical Theology and Ethics of Shah Waliullah of Delhi* adlı kitabı onun ahlâk felsefesini inceleyen bu sahadaki erken dönem çalışmalardandır.⁴¹ Bu iki ismin faaliyetleri felsefe ilmi sahasında Şah Veliyyullah'ın görüşlerini inceleyen çalışmalara öncülük etmiştir. Bu sahadaki en kapsamlı çalışma tespit edilebildiği kadarı ile Hafız A. Ghaffar Khan'ın *Shah Wali Allah: An Analysis of His Metaphysical Thought* adlı doktora tezidir.⁴²

Şah Veliyyullah'ın felsefî görüşlerini temelde amelî hikmet kavramı bağlamında incelemek gerekir. Zira Şah Veliyyullah ihyâ düşüncesinin temel metni olan *Hüccetullahi 'l-bâliğa*'yı bu sahada yazmıştır. Bu ilme dair meseleleri Kitap ve Sünnet'e dayalı olarak temellendirerek ve hadislerdeki hikmetlere işaret ederek Şah Veliyyullah bu ilmi Sünnet merkezli olarak yeniden ifade etmiştir.⁴³ Döneminde hikmet kavramı üzerinde yoğun olarak durulması, Şah Veliyyullah'ı amelî hikmeti mevzu etmeye sevketmiş ve eserini bu ilmin dili ve sistematüğünü kullanarak yazmıştır.⁴⁴ Amelî hikmet kavramı altında ele alınan ahlâk ilmi de Şah Veliyyullah'ın üzerinde yoğunlaştığı alanlardandır. Onun ahlâk felsefesini inceleyen az sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir. İslam felsefesi açısından âlem-i misal hakkındaki yaklaşımı araştırmacıların dikkatini çekmiş ve bu konuda kendisine eleştiriler yöneltilmiştir. Ayrıca bilgi felsefesi ve *Hüccetullahi 'l-bâliğa*'sı merkezli olarak fitrat kavramına yaptığı vurgu da araştırma konusu edilmiştir.

Şah Veliyyullah'ın geliştirdiği irtifak kavramı, hem onun felsefî düşüncesini hem de İslam iktisâdına yönelik görüşlerinin en merkezî kavramlarından biridir. İslam felsefesine dair sözü edilen çalışmalardan bir kısmı irtifak tasavvuruna yöneliktir. İrtifâk *Hüccetullahi 'l-bâliğa*'nın temel kavramlarındanandır. Bu kavram insanların yaşamlarını devam ettirebilmesi için gerek duyduğu temel hususları içine almakta ve tekâmülî olarak gelişen toplum hayatının gereklerine göre kavramın sahası giderek genişlemektedir. Şah Veliyyullah toplum içerisinde yaşayan bir bi-

39 Hermansen, "The Current State of Shah Wali Allah Studies", s. 686.

40 J. M. S. Baljon *Modernist Düşüncenin Şekillenışı Şah Veliyyullah Dihlevî*, çev. İsmail Çalışkan, (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002).

41 A. J. Halepota, *The Practical Theology and Ethics of Shah Waliullah of Delhi*, Doktora Tezi, University of Oxford, 1949.

42 Hafız A. Ghaffar Khan, *Shah Wali Allah: An Analysis of His Metaphysical Thought*, Doktora Tezi, Temple University, 1986.

43 Geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 135-142.

44 Şah Veliyyullah, *Hüccetullahi 'l-bâliğa*, I, 39-40.

reyin yeme, içme, evlenme, alış-veriş yapma ve bir idareye ihtiyaç duyma gibi tüm ihtiyaçlarını bu kavram altında incelemektedir.⁴⁵ Bir toplumun farklı yönleriyle gelişim süreci üzerinde yoğun olarak mesai sarfeden Şah Veliyyullah'ın bu konudaki görüşleri onun toplum tasavvuru, toplum felsefesi yahut da bir toplumun sosyo-ekonomik gelişimi hakkındaki görüşleri gibi başlıklar altında incelenmiştir. İrtifak kavramına yönelik müstakil bir literatür oluştuğu görülür.⁴⁶ Sözü edilen araştırmalar irtifak kavramının mahiyeti üzerinde derinleşmekte, bu kavramın Şah Veliyyullah'ın ihyâ faaliyeti ile irtibatını tartışmamaktadır. Modern dönemdeki araştırmalarda İslam iktisat düşüncesi yahut da İslam ekonomisi gibi kavramlar çerçevesinde de onun irtifak anlayışı incelenmektedir. Bu çerçevede Şah Veliyyullah'ın sosyo-ekonomik görüşleri başlığını taşıyan çok sayıda araştırmaya ulaşmak mümkündür. Onun irtifak tasavvurunu sosyal bir evrim olarak değerlendiren uç yaklaşımlar da görülmektedir.

Devleti yıkılmaya götüren nedenler üzerinde fikrî mesâi harcamanın Şah Veliyyullah'ın ihyâ düşüncesinin karakteristiklerinden olduğu söylenebilir. Felsefe ilmi bağlamında Şah Veliyyullah'ın İslam siyaset düşüncesi konusundaki görüşleri de araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Onu bir siyasî düşünür ve aktivist olarak öne çıkaran ya da onun Hindistan'daki siyasî hareketler üzerindeki etkisini inceleyen yahut da genel olarak siyasî görüşlerini ele alan çok sayıda eseri aşağıda görmek mümkündür. Babürlü Devleti'nin çöküş döneminde yaşayan Şah Veliyyullah'ın görüşleri bu çalışmalarda dönemin siyasî durumu çerçevesinde ele alınmakta ve ilmî yönünün yanı sıra Hindistan'ın siyasî tarihinde etkin rol oynamış bir âlim olarak Şah Veliyyullah öne çıkarılmak istenmektedir. Zira modern dönemdeki çalışmalarda Şah Veliyyullah Babürlü Devleti'nin çöküşüne karşı başlatılan siyasî bir hareketin önderi olarak gösterilmektedir.⁴⁷ Sözü edilen çalışmalarda Şah Veliyyullah bilhassa ümmet içerisindeki ihtilafları gidermeye yönelik çabası ve toplumun sorunları ile ilgili olarak yoğun mesai sarfetmesi ile öne çıkarılmaktadır. Bu sorunlara yönelik ileri sürdüğü ve geliştirdiği çözümler çeşitli araştırmalarda mevzu edilmiştir. Onun siyasî düşüncelerini dile getirdiği mektup-

45 Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 289.

46 Sabih Ahmad Kamali, "Shah Waliy Allah's Doctrine of Irtifaqat", *Iqbal Review*, II, 3 (1963), s. 1-17; Saeeda Khatoon, "Shah Wali Allah's Philosophy of Society- An Outline", *Hamdard Islamicus*, VII, 4 (1984), s. 57-67; Abdul Azim Islahi, "Shah Wali Allah's Concept of al-Irtifaqat", *Journal of Objective Studies*, 2: 1 (1990), s. 46-63; Abdur Rashid Bhat, "Shah Wali Allah's Political Thought in the Context of His Irtifaqat", *Journal of Objective Studies*, 3: 1 (1991), s. 67-78; J. M. S. Baljon, "Social and Economic Ideas of Shah Wali Allah", *Readings in Islamic Economic Thought* içerisinde, ed. Abul Hasan M. Sadeq ve Aidit Ghazali, (Kuala Lumpur: Longman, 1992), s. 238-245; G. N. Jalbani, "The Socioeconomic Thought of Shah Wali Allah", *Readings in Islamic Economic Thought* içerisinde, ed. Abul Hasan M. Sadeq ve Aidit Ghazali, (Kuala Lumpur: Longman, 1992), s. 246-259; Murat Şimşek, "İslam Hukuk Felsefesi Açısından Şah Veliyyullah Dihlevî'de İrtifak (Sosyo-Ekonomik Gelişim Aşamaları) Teorisi", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 15, 2010, s. 385-400; Muhammad al Ghazali, "Universal Social Culture: An Empirico-Revelational Paradigm of Shah Wali Allah", *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 11: 1 (1994), s. 13-23.

47 Bu konuda geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 70-77, 370, 381, 385, 388-390, 403, 415, 435.

ların müstakil bir çalışmada bir araya getirilmesi de bu ilginin bir tezâhürüdür.⁴⁸ Takipçilerinin ülkenin siyasî tarihinde önemli rol oynamaları ve İngilizlere karşı verilen mücadelede ön saflarda yer almaları, onların görüşlerinin kaynağı olması bağlamında Şah Veliyyullah'ın siyasî görüşlerini incelemeye araştırmacıları sevketmiştir.

3. Kelâmî Görüşleri Üzerinde Derinleşen Araştırmalar

İtikadî konularda Ehl-i Sünnet'e uygun hareket etmeyi ve Ehl-i Sünnet kelâmcılarının inceleme konusu yapmadıkları meselelerden uzak durmayı tavsiye eden⁴⁹ Şah Veliyyullah, kelâm sahasındaki tasarrufunu Ehl-i Sünnet ulemâsının sistematize ettiği inanç ilkelerini delilleriyle ispat etmek olarak tanımlar. O, tecdîd faaliyeti çerçevesinde akılcı yaklaşımların kelâm sahasındaki görüşlerini, Ehl-i Sünnet'in akidesinden tefrik ettiğini dile getirir.⁵⁰ Klasik kelâmın mevzuları olan ilâhiyyât, nübüvvet ve meâd konularında Eş'arî mezhebinin görüşlerini benimsemiştir.⁵¹ Kelâm ilmi sahasındaki bir takım meselelerde Şah Veliyyullah'ın Ehl-i Hadis'in tesirinde kaldığı anlaşılmaktadır.⁵² Şah Veliyyullah'ın kelâm ilmi sahasındaki görüşleri, aynı ismi taşıyan iki doktora tezi tarafından konu edilmiştir.⁵³ Mehmet İlhan, doktora tezinde Şah Veliyyullah'ın kelâmî görüşleri itibarıyla genelde Eş'arî mezhebini savunduğu, bir takım meselelerde ise Mâturidî ve Mu'tezile mezheplerinin çizgisine yaklaştığı tespitini yapmaktadır. Kelâm sahasında sözü edilen her iki tezin de onun, Allah ile fiilleri arasındaki ilişkinin bir zorunluluk arz edip etmeyeceği, Şeriat'ın getirdiği hükümlerde müsebbeliler ile sebepler arasında bir illiyet bağı kurulup kurulamayacağı konusundaki yaklaşımı üzerinde durmadığı görülür. Zira bu konudaki kelâmî yaklaşımı onun hikmet ile ta'lil düşüncesinin zeminini oluşturmaktadır. Ayrıca onun kelâm anlayışını müstakil olarak inceleyen yahut da Osmanlı'nın son dönem âlimlerinden biri olan Zahid el-Kevserî'nin (ö. 1952) Şah Veliyyullah'a yönelik tenkitlerini ele alan muayyen çalışmalara ulaşılabilmektedir.

4. Tasavvufî Düşüncesini İnceleyen Çalışmalar

Şah Veliyyullah, tasavvufî şahsiyeti ile temâyüz eden bir isimdir. Bir medrese hocası olmasının yanında aynı zamanda bir tasavvuf şeyhi olan Şah Veliyyullah kendisini "sûfilerin hâdimi"⁵⁴ olarak nitelemekte, Nakşibendiyye, Geylânîyye ve

48 Khaliq Ahmad Nizami, *Şah Wali Allah ke Siyasi Maktubat*, (Delhi: Nadwat al-Musanifin, 1969).

49 Malik, "Şah Veliyyullah'ın Vasiyetnâmesi", s. 162.

50 Kavak, "Zor Zamanda Âlim Olmak", s. 132.

51 Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, *Hayru'l-kesîr*, (Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2008), s. 117, 143.

52 Bu konuda geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 96-98.

53 Mehmet İlhan, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî'nin Kelâmî Görüşleri*, Doktora Tezi, [Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü](#), 2006; İsmail Bulut, *Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Kelâmî Görüşleri*, Doktora Tezi, [Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü](#), 2007.

54 Şah Veliyyullah, *et-Tefhimâtü'l-İlâhiyye*, 1, 6, 166.

Çiştîyye tarikatlarına babası vasıtasıyla intisap ettiğini belirtmektedir.⁵⁵ Kalbinin daha çok Nakşibendîliğe meylettğini tasrih eden⁵⁶ ve en fazla bu tarikatla iştilal ettiğini belirten⁵⁷ Şah Velîyyullah'ın, tasavvufî uygulamalarda Şeriat'ı esas almaya yaptığı vurgu Nakşibendî-Müceddidî çizgi ile ilişkilendirilebilir. Onun ihyâ faaliyetini İmâm-ı Rabbânî çizgisinin devamı olarak değerlendiren çok sayıda isme ulaşılabilir. Şah Velîyyullah'ın tasavvufî görüşlerini inceleyen çalışmaların onun vahdet-i vücûd düşüncesi ile İmâm-ı Rabbânî'nin vahdet-i şühûd tasavvurunu uzlaştırmaya yönelik faaliyeti üzerinde derinleştikleri görülür. Bu iki kavramı uzlaştırma girişiminin yanı sıra tasavvuf tarihi hakkındaki önemlendirmesini ele alması bakımından öne çıkan makalelerden biri Abdur Rashid Bhat'ın "Shah Waliy-Allah Dihlavi: An Analysis of His Sufism" adlı çalışmasıdır. Bu çalışma Türkçe'ye de tercüme edilmiştir.⁵⁸ Şah Velîyyullah'ın gerek kelâm ilmi gerekse tasavvuf sahasındaki görüşlerinde şirkten kaçınmaya ve tevhide yaptığı vurgu dikkati çekmektedir.⁵⁹ Aşağıda görüleceği üzere onun tevhide yaptığı vurgu üzerinde müstakil olarak duran çalışmalar yapılmıştır. Şah Velîyyullah'ın inceleme konusu edildiği cihetler dikkate alındığında tasavvufî düşüncesine yönelik araştırmaların oldukça zayıf kaldığı söylenebilir.

5. Fıkıh ve Hadis Sahaharındaki İlmî Faaliyetlerine Dair Çalışmalar

Şah Velîyyullah'ın ilmî faaliyetinin yoğunlaştığı temel alanlardan biri fıkıhtır. Türkiye'deki araştırmalar da buna dahil olmak üzere onun fıkıh düşüncesini ele alan az sayıda çalışma tespit edilebilmektedir. Mi'raj Muhammad'ın Şah Velîyyullah'ın fıkıh sahasındaki temel tezlerinden biri olan mezhepleri birleştirme düşüncesini münhasır olarak işleyen yüksek lisans tezi erken dönemde bu sahada yapılan akademik çalışmalardan biri sayılabilir.⁶⁰ Muhammad Athar Ali'nin *Shah Wali Allah's Concept of Ijtihad and Taqlid* adlı doktora tezi ile bu tezin özeti mahiyetindeki "A Critical Evaluation of Shah Wali Allah's Attitude to Ijtihad Vis-a-Vis The Views of The Other Jurists"⁶¹ adlı makalesi sözü edilen az sayıdaki çalışma arasındadır. Şah Velîyyullah'ın icthadın tanımından zan kavramını çıkararak icthadın sahasını genişlettiğini söyleyen Athar Ali, isabetli bir

55 Şah Velîyyullah'ın tasavvufî silsilesi için bkz. Şah Velîyyullah, *et-Tefhimâtü'l-İlâhiyye*, I, 4, 11-13.

56 Şah Velîyyullah ed-Dihlevî, *İthâfî'n-nebih fî mâ yehtâcu ileyhi'l-muhaddisu ve'l-fakih*, (Lahor: el-Mektebetü's-Selefiyye, 1969), s. 94.

57 Kavak, "Zor Zamanda Âlim Olmak", s. 126. Ahmed Mahmud Gazi, Şah Velîyyullah ve âilesinin tasavvufî silsilesine atf yaparak onun tasavvufta Nakşibendî geleneğini takip ettiğine dikkati çekmektedir. Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia*, s. 89. Muhammed İkrâm da Şah Velîyyullah'ın temelde Nakşibendî sayılması gerektiğine işaret etmektedir. Muhammed İkrâm, *Rûd-i Kevser*, s. 566.

58 Abdur Rashid Bhat, "Shah Waliy-Allah Dihlavi: An Analysis of His Sufism", *Islamic Culture*, LXXI: 2 (1997), s. 35-49; a.gmlf., "Şah Velîyyullah Dihlevî: Tasavvufî Düşüncelerinin Bir Değerlendirmesi", çev. Süleyman Gökbülüt, *Tasavvuf*, 27: 1 (2011), s. 351-361.

59 Geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Velîyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 103.

60 Mi'raj Muhammad, *Shah Wali Allah's Attempt to Reconcile The Schools of Fiqh*, Master Tezi, McGill University, 1968.

61 Muhammad Athar Ali, "A Critical Evaluation of Shah Wali Allah's Attitude to Ijtihad Vis-a-Vis The Views of The Other Jurists", *Hamdard Islamicus*, XX: 1 (1997), s. 19-26.

biçimde onun ictihadı savunurken mutlak müntesip müctehidin faaliyetini yeterli gördüğü tespitini yapmaktadır. Ona göre Şah Veliyyullah ictihad kapısının daima açık olduğunu savunmakta ve mezheplerin hakkında hükme vardıkları konularda da ictihad yapılabileceğine vurgu yapmaktadır.

Şah Veliyyullah'ın ictihad anlayışını ele alan bir diğer önemli çalışma Muinüddin Ahmad Khan'ın "Shah Wali Allah's Conception of Ijtihad" isimli makalesidir. Ahmad Khan, Şah Veliyyullah ve Vahhâbî hareketinin merkez siması Muhammed b. Abdilvehhâb'ın ictihad anlayışlarını mukayese etmektedir. Her iki isim de Hicaz'da eğitim almış ve birbirinin tesirinde kalmadan ictihadı vurgulamıştır. Şirke, bidatlara ve felsefeye karşı çıkmaları da bu iki ismin temel karakteristiklerindedir. Onların görüşlerinin temel kaynağı ise İbn Teymiyye'dir. Bununla birlikte Şah Veliyyullah ile Muhammed b. Abdilvehhâb birçok temel meselede farklı görüşlere ve ictihad telakkilerine sahiptir.⁶² Rudolph Peters, Ahmad Khan'dan daha kapsamlı olarak Şah Veliyyullah, Vahhâbî hareketinin temsilcilerinden Hamd b. Nâsır b. Muammer (ö. 1810), Şevkânî ve Senûsî'nin ictihad ve taklid konusundaki görüşlerini karşılaştırmaktadır. Bu çalışma ihyâ hareketlerinin temsilcilerinin mezhep taassubuna karşı çıkmakla birlikte farklı ictihad anlayışlarına sahip olduğunu ortaya çıkarması bakımından önem arz eder. Şevkânî ve Senûsî, taklidi bidat ve haram olarak görürken, Şah Veliyyullah mukallid cihetinden taklidi vacip kabul etmekte ve bir mezhebe intisabın insanlar için büyük fayda sağlayacağını ileri sürmektedir.⁶³ Yukarıda yer verilen eserler gibi Muhammad Daud Rahbar'ın "Shah Waliullah and Ijtihad"⁶⁴ adlı makalesi ile Saeed Ahmad Akbarabadi'nin "Shah Wali Allah ka Nazariyya-e-Ijtihad"⁶⁵ makalesi onun ictihad düşüncesini ele alan çalışmalar arasındadır. Mazhar Baqa'nın *Usul-i Fiqh aur Shah Wali Allah*⁶⁶ adlı kitabı Şah Veliyyullah'ı konu alan Urduca literatürün öne çıkan eserlerindedir.⁶⁷ Mazhar Baqa, Şah Veliyyullah'ın İmâm Şâfi'nin tesirinde kaldığını kabul etmekte ve furu'î fikha dair çok sayıda meselede onun görüşlerini savunduğu tespitini yapmaktadır.

6. Tecdîd Düşüncesi ve Eserleri Hakkındaki Müstakil Araştırmalar

Şah Veliyyullah'ın görüşlerini bir ilmî disiplin çerçevesinde değil de müced-

62 Muinüddin Ahmad Khan, "Shah Wali Allah's Conception of Ijtihad", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 353-380.

63 Rudolph Peters, "Idjtihad and Taqlid in 18th and 19th Century Islam", *Die Welt Des Islams*, XX: 3-4 (1980), s. 131-145. Tercümesi için bkz. Peters, Rudolph, "18. ve 19. Yüzyıllarda İctihad ve Taklid", çev. Özgür Kavak, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 14, 2009, s. 97-110.

64 Bu çalışma Şah Veliyyullah'ın *el-'İkdü'l-cid* adlı ictihad kavramını konu alan risalesinin bazı bölümlerinin tercümesini içermektedir. M. Da'ud Rahbar, "Shah Wali Ullah and Ijtihad A Translation of Selected Passages from His 'Iqd Al-Jid fi Ahkam Al-Ijtihad Wa-l-Taqlid", *The Muslim World*, XLV: 4 (1955), s. 346-358.

65 Saeed Ahmad Akbarabadi, "Shah Wali Allah ka Nazariyya-e-Ijtihad", *Fikr-e-Islami ki Tashkil-e-Jadid* içerisinde, (Delhi: Jamia Millia Islamia, 1978), s. 281-290.

66 Mazhar Baqa, *Usul-i Fiqh aur Shah Wali Allah*, (Islamabad: Idara Tahqiqat Islami, 1979).

67 Hermansen, "The Current State of Shah Wali Allah Studies", s. 690.

didlik iddiası bağlamında ele alan çalışmalar da bulunmaktadır. Saiyid Athar Abbas Rizvi'nin mezkur çalışması ile kısa bir süre önce vefât eden Mahmood Ahmad Ghazi'nin *Islamic Renaissance in South Asia 1707-1867: The Role of Shah Wali Allah and His Successors*⁶⁸ isimli kitabı bu konuda öne çıkan iki eser olarak zikredilebilir. Bu çalışmaların yanı sıra Sajida S. Alvi'nin "The Mujaddid and Tajdid Traditions in The Indian Subcontinent" adlı makalesi Şah Veliyyullah'ın kendisini müceddid olarak gördüğünü tespit etmesi ve tecdid düşüncesine dair görüşlerini nakletmesi bakımından öne çıkar. Alvi, onun görüşlerinin İmâm-ı Rabbânî'nin tecdid geleneği bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.⁶⁹ Şah Veliyyullah'ın görüşlerini gerek yaşadığı dönemin şartları ile irtibatlandırması ve etkilendiği çevrelerden kısaca bahsetmesi, gerekse onun fıkıh, hadis ve kelâm sahasındaki görüşleri ve siyasî yaklaşımını muhtasar-müfid bir üslupla ele alması cihetinden Aziz Ahmed'in "Political and Religious Ideas of Shah Wali-Ullah of Delhi"⁷⁰ adlı makalesi dikkati çeker.

Eğitim anlayışı bakımından Şah Veliyyullah müstakil araştırmaların konusu olmuştur. Şah Veliyyullah ihyâ faaliyetini gerçekleştirmek üzere bir eğitim programı oluşturmuştur. 18. yüzyıl ihya hareketlerinin temel karakteristiklerinden biri birer eğitim programı geliştirmiş olmalarıdır. Örneğin Şevkânî de müctehid yetiştirmek üzere bir eğitim programı geliştirmiş ve bu programı *Edebü't-taleb ve müntehe'l-ereb*'inde dile getirmiştir. Mohammad Afzal *Shah Wali Allah's Philosophy of Education* adlı doktora çalışmasında Şah Veliyyullah'ın programını incelemiştir.⁷¹ Şah Veliyyullah'ın döneminde felsefe derslerine ağırlık vermesi ile şöhret bulan Ders-i Nizami ile onun programını mukayese eden bu çalışma Şah Veliyyullah'ın müfredatının hadis, fıkıh ve Kur'an dersleri üzerinde yoğunlaştığını vurgular.

Şah Veliyyullah'a yönelik çalışmaların tarihî seyrinden bahsederken onun en meşhur eseri olan *Hüccetullahi'l-bâliğa*'sına yönelik araştırmalar üzerinde de müstakil olarak durmak gerekir. *Hüccetullahi'l-bâliğa*'nın İslâmî ilimler edebiyatındaki yerini tayin etmeye çalışan araştırmacılar bu eserin Gazzâlî'nin *İhyâ ulûmi'd-dîn*'i türünde bir kitap⁷² yahut da ansiklopedik bir çalışma olduğunu⁷³ ileri sürmüştür. Gazzâlî'nin eserindeki sistematığın, Şah Veliyyullah'ın çalışma-

68 Mahmood Ahmad Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia 1707-1867: The Role of Shah Wali Allah and His Successors*, (Islamabad: International Islamic University Islamic Research Institute, 2002).

69 Alvi, "The Mujaddid And Tajdid Traditions in The Indian Subcontinent", *Journal of Turkish Studies*, sy. 18, 1994, s. 1-15.

70 Aziz Ahmed, "Political and Religious Ideas of Shah Wali-Ullah of Delhi", *The Muslim World*, LII: 1 (1962), s. 22-30. Tercümesi için bkz. Aziz Ahmed, "Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Dini ve Siyasî Görüşleri", çev. Kadir Özköse, *İslâmî Araştırmalar*, XIV: 3-4 (2001), s. 536-541.

71 Mohammad Afzal, *Shah Wali Allah's Philosophy of Education*, (Islamabad: National Institute of Historical and Culture Research Centre, 2003).

72 Khaliq Ahmad Nizami, "Shah Waliullah of Delhi: His Thought and Contribution", *Islamic Culture*, LIV: 3 (1980), s. 141.

73 Halepota, "Shah Waliyullah And Iqbal The Philosophers of Modern Age", s. 649.

sının iskeletini oluşturmasında ona örnek teşkil ettiği ifade edilmektedir.⁷⁴ Mamafih Şah Veliyyullah'ın çalışmasının Gazzâlî'nin eserine benzediği yönündeki tespitlerin bu iki eser arasında muhtevâsı ve sistematığı bakımından yapılan bir mukayeseye dayanmadığı görülür. Sözü edilen açılardan bir mukayese yapılacak olursa iki eser arasında büyük bir benzerlik bulunmadığı ve Şah Veliyyullah'ın *İhyâ*'ya benzeyen bir eser yazma sâikiyle hareket etmediği ortaya çıkacaktır.⁷⁵ Bu eseri Şah Veliyyullah bir tecdîd ilmi vaz' etme düşüncesi ile kaleme almıştır. Eserin onun ihyâ projesi bağlamında incelenmesi isabetli olacaktır.⁷⁶ Bu çalışma İngilizce ve Urduca gibi dillere çevrilmiş, biri Arapça ve biri Urduca'dan olmak üzere Türkçe'ye de tercümesi yapılmıştır.

Şah Veliyyullah'ın şöhret bulan çalışmalarından bir diğeri de *Fethu'r-Rahmân* adlı meâlidir. Fazlurrahman Kur'ân'ın bilinen ilk Farsça tam meâlinin Şah Veliyyullah tarafından yapıldığını kabul eder.⁷⁷ Şah Veliyyullah öncesinde meâl çalışmaları bulunmakla birlikte⁷⁸ onun meâli kadar kabul gören bir esere ulaşılammaktadır.⁷⁹ Tefsir kaynaklarına başvurmaksızın yapılan meâl dersleri Şah Veliyyullah'ın medresesinin müfredatı içerisinde yer almıştır.⁸⁰ Onun medresesinde okutmak üzere bu çalışmayı yaptığı anlaşılmaktadır.⁸¹ *Fethu'r-Rahmân* Şah Veliyyullah'ın torunu İshâk b. Muhammed Efdal'in talebesi olan Muhammed Cemâleddîn ed-Dihlevî'nin isteği üzerine Muhammed Hayrûddîn Hân el-Hindî tarafından *et-Tefsîru'l-Cemâli* adıyla Farsça'dan Türkçe'ye tercüme edilmiştir. Bu eser Mısır'da Matbaa-i Hidiviyye'de 1294/1877 tarihinde, 4 cilt olarak basılmıştır.⁸² Mütercimi bu eseri, tercümenin yapılmasını talep eden kişiye izâfe ederek *et-Tefsîru'l-Cemâli* olarak isimlendirmiştir. Şah Veliyyullah'ın çalışmasını bir tefsir olarak kaleme almadığı anlaşılmaktadır. Eserine verdiği isim de bu yaklaşımını yansıtmaktadır. Mütercimi ise bunu dikkate almayarak eseri tefsir sahasına dair bir çalışma olarak değerlendirmiştir. Bu meal hakkında makale düzeyinde iki çalışma tespit edilebilmektedir. Bunlardan birincisi Ahmed Han'ın "A Unique

74 Saiyid Athar Abbas Rizvi, *Shah Wali-Allah and His Times*, (Canberra: Ma'rifat Publishing House, 1980), s. 282; M. Mujeeb, *The Indian Muslims*, (New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers, 1985), s. 280; Bulut, İsmail, "Dehlevi Düşüncesinde Mistik Yapı ve Rüya Kavramının Önemi", *Kelam Araştırmaları*, 9: 2 (2011), s. 80.

75 Bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 144-148.

76 Geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 135-154.

77 Fazlur Rahman, "Kur'ân'ın Başka Dillere Çevrilmesi", çev. Adil Çiftçi, *İslâmî Yenilenme Makaleler II* içerisinde, (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2000), s. 38.

78 Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia 1707-1887*, s. 87.

79 Bkz. S. M. Ikram, *History of Muslim Civilization in India and Pakistan*, (Lahor: Institute of Islamic Culture, 1989), s. 445. Hint alt kıtasında hazırlanan meâllerin tarihi seyri konusunda müstakil bir çalışma için bkz. Abdülhamit Bırışık, "Urduca Kur'ân Tercümelerinin Tarihi Gelişiminde Batı'nın Etkisi", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 16: 3 (2003), s. 378-390.

80 Hafëez Malik, "Şah Veliyyullâh'ın Vasiyetnâmesi: el-Makâletü'l-ıvad'iyye fi'n-Nasiha ve'l-Vasiyye", çev. İbrahim Hatiboğlu, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5, 2002, s. 169; Muztar, *Shah Wali Allah*, s. 64.

81 Bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 59-60.

82 Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, *et-Tefsîru'l-Cemâli 'ale'tenzili'l-celâli*, çev. Muhammed Hayrûddîn el-Hindî, (Mısır: Matbaa-i Hidiviyye, 1294/1877).

Ms. of Fath al-Rahman by Shah Wali Allah⁸³ adlı makalesidir. Ahmed Han, Şah Veliyyullah'ın sözü edilen çalışmasının Hint alt kıtasında Kur'ân eğitiminin yaygınlaşmasına en fazla katkı sağlayan eser olduğu tespitini yapmaktadır. Onun belirttiğine göre bu eserin tek nüshası (unique) 1974 yılında tesadüf eseri bulunmuştur. *Fethu'r-Rahman*'ı mevzu eden ikinci çalışma ise Misbâhullah Abdülbâkî'nin "el-İmâm Veliyyullah ed-Dihlevî ve Tercemetühu li'l-Kur'ân Fethu'r-Rahmân bi tercemeti'l-Kur'ân"⁸⁴ adlı makalesidir. Onun bu meâl hakkında kapsamlı bir değerlendirme yaptığı görülür. Şah Veliyyullah'ın meâlî tarafımızca yayına hazırlanmaktadır.

7. Türkiye'deki Çalışmaların Tarihi Seyri Üzerine

Türkiye'de İslam hukuku sahasında Şah Veliyyullah'ın görüşlerini inceleyen az sayıda yüksek lisans ve doktora düzeyinde çalışma tespit edilebilmektedir. Özgür Kavak'ın 2002 yılında tamamlanan *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin İctihad Anlayışı* adlı tezi bu sahadaki ilk yüksek lisans çalışmalarından biridir. Bu tez Şah Veliyyullah'ın mezhep geleneğine karşı çıkmadığını tespit etmesi cihetinden önem arz eder.⁸⁵ Özgür Kavak, Reşid Rıza'yı konu alan doktora tezinde onun kaynaklarından biri olarak Şah Veliyyullah'ın görüşlerini ele almıştır.⁸⁶ Ayrıca onun Şah Veliyyullah'ın otobiyografisinin tercümesi olan "Zor Zamanda Âlim Olmak: Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Kendi Kaleminden Hayatı"⁸⁷ adlı çalışması ile "Tecdîd mi, İnşa mı? Şah Veliyyullah Dihlevî'den Muhammed İkbâl'e Hind Alt-Kıtasında İctihad ve Taklide Farklı Yaklaşımlar"⁸⁸ isimli makalesi Türkiye'de Şah Veliyyullah'ı konu alan araştırmalar arasında zikredilebilir. Kavak, makalesinde Şah Veliyyullah'ın fıkıh ilmi sınırları içerisinde kalarak icthadı tartıştığı tespitini yapar. Ondan sonraki dönemde ise Hint alt kıtasında entellektüel bir dönüşüm yaşandığını ve icthad kavramının fıkıh disiplini içerisindeki sınırlarını aşan bir mahiyet kazandığını ileri sürer. Bu anlayışın meşhur temsilcisi Muhammed İkbâl'dir. Söz konusu icthad tasavvuru Şah Veliyyullah'ın takipçileri tarafından da kabul görmüştür. Murat Şimşek, Özgür Kavak'ın yüksek lisans tezi ile aynı yıl tamamladığı *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin İslam Hukuk Felsefesi (Makâsıdu's-*

83 Ahmad Khan, "A Unique Ms. of Fath al-Rahman by Shah Wali Allah", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 639-646).

84 Misbâhullah Abdülbâkî, "el-İmâm Veliyyullah ed-Dihlevî ve tercemetühu li'l-Kur'ân 'Fethu'r-Rahmân bi tercemeti'l-Kur'ân'", *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, 44: 1, s. 5-61.

85 Özgür Kavak, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin İctihad Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

86 Özgür Kavak, *Reşid Rıza'nın Fıkıh Düşüncesi Çerçevesindeki Görüşleri*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009, s. 46-49.

87 Özgür Kavak, "Zor Zamanda Âlim Olmak: Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Kendi Kaleminden Hayatı", *Divân Dergisi*, sy. 17, 2004, s. 117-145.

88 Özgür Kavak, "Tecdîd mi, İnşa mı? Şah Veliyyullah Dihlevî'den Muhammed İkbâl'e Hind Alt-Kıtasında İctihad ve Taklide Farklı Yaklaşımlar", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 17, 2011, s. 193-206.

*Şerîa) İle İlgili Görüşleri*⁸⁹ adlı yüksek lisans tezinde Şah Veliyyullah'ın irtifak anlayışı üzerinde yoğunlaşmıştır. Ümit Güler'in 2010 yılında hazırlanan *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Hüccetullahi'l-Bâliğa Adlı Eserindeki Hikmet-i Teşrî' Anlayışı*⁹⁰ adlı yüksek lisans çalışması onun maslahat düşüncesini ele almaktadır. Türkiye'de İslam hukuku sahasında Şah Veliyyullah'ı konu alan tek doktora tezi tespit edebildiğimiz kadarı ile tarafımızca hazırlanan *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*⁹¹ başlıklı çalışmadır.

Hadis sahasında Şah Veliyyullah'ın ahâd haber anlayışını, hadis kitapları arasında yaptığı derecelendirme ve teâruzu'l-hadis konusundaki metodunu *Hüccetullahi'l-bâliğa* merkezli olarak inceleyen iki yüksek lisans tezine ulaşılabilmektedir.⁹² Bu sahadaki tek doktora tezi tespit edilebildiği kadarıyla Zaferullah Daudî'ye aittir.⁹³ Daudî, Şah Veliyyullah'ın dönemine kadar Hint alt kıtasındaki hadis çalışmalarının seyrinden bahsetmekte, ardından onun bu sahadaki faaliyeti ve eserleri üzerinde durmaktadır. Bu tez, Şah Veliyyullah'ın, sonrası üzerindeki etkisini hadis merkezli olarak incelemesi cihetinden öne çıkar. Şah Veliyyullah'a yönelik Türkiye'deki akademik çalışmalarda tercüme önemli bir yer tutmaktadır. Gerek Şah Veliyyullah'ın çalışmaları gerekse onu konu olan ve çoğu makale düzeyindeki eserler tercüme edilerek bu sahadaki literatüre katkı sağlanmıştır.

8. Etkisini Konu Eden Çalışmalar

Şah Veliyyullah'ı konu alan çalışmaların onun ilmî etkisi üzerinde de yoğunlaştıkları görülür. Onun etrafında geliştiği ileri sürülen ilmî çevreyi Veliyyullahîlik⁹⁴, Veliyyullahî⁹⁵/Veliyyullah Ekolü⁹⁶, Waliullahi Movement⁹⁷/Veliyyullahî Hareketi⁹⁸ (ya da Shah Wali Allah's Movement⁹⁹ ve Dihlevîlik vb. kavramlar altında ifade etmeye yönelik girişimler bulunmaktadır.¹⁰⁰ Şah Veliyyullah'ın ilmî tesirini

89 Murat Şimşek, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin İslam Hukuk Felsefesi (Makâsîdu's-Şerîa) İle İlgili Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

90 Ümit Güler, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Hüccetullahi'l-Bâliğa Adlı Eserindeki Hikmet-i Teşrî' Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

91 Ahmet Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013

92 Sibel Akça, *Şah Veliyyullah Dihlevî ve "Hüccetullahi'l-Bâliğa"daki Hadîşçiliği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000; Eyyüp Akdağ, *Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Hüccetullahîl-Bâliğa Adlı Eseri Işığında Hadîs Anlayışı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.

93 Halid Zaferullah Daudî, *Pakistan ve Hindistan'da Şah Veliyyullah Dehlevî'den (ö. 1176/1762) Günümüze Kadar Hadîs Çalışmaları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

94 Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetü'l-havâtir*, II, 808.

95 Birişik, *Hind Atkütası Düşünce ve Tefsir Ekolleri*, s. 52, 108, 132.

96 ; Fazlurrahman, *İslam ve Çağdaşlık*, s. 113-114; Durmuş Bulgur, *1850-1900 Yılları Arası Hint Yarımadası'ndaki İslami Fikir Akımları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999, s. 26; Aziz Ahmed, *Hindistan ve Pakistan'da Modernizm ve İslam*, çev. Ahmed Küskün, (İstanbul: Yöneliş Yayınları, 1990), s. 31, 36, 130.

97 Muztar, *Shah Wali Allah*, s. 123.

98 Aziz Ahmed, *Hindistan'da İslam Kültürü Çalışmaları*, çev. Latif Boyacı, (İstanbul: İnsan Yayınları, 1995), s. 293-302; a.gmlf., *Hindistan ve Pakistan'da Modernizm ve İslam*, s. 36, 129-130.

99 Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia*, s. 91.

100 Bu kavramlar hakkında geniş bilgi için bkz. Aydın, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, s. 371-393.

inceleyen iki kapsamlı eser öne çıkmaktadır. Birincisi Barbara Daly Metcalf'ın Diyobend cemaatini merkeze alan *Islamic Revival in British India: Deoband, 1860-1900* adlı doktora çalışmasıdır.¹⁰¹ İkincisi Mahmood Ahmad Ghazi'nin *Islamic Renaissance in South Asia* adlı eseridir. Shafique Ali Khan'ın "Nationalist 'Ulema's Interpretation of Shah Wali Allah's Thought and Movement" adlı makalesi bu mesele üzerinde derinleşen en kapsamlı müstakil çalışmalardan biri sayılabilir. Burada Şah Veliyyullah'ın ilmî çevresini, Diyobend ve Ehl-i Hadis gibi cemaatler üzerindeki tesirini incelemesi açısından Türkiye'de yapılan iki doktora tezine işaret etmek gerekir. Birincisi, temelde Şah Veliyyullah'ın tefsir ilmi sahasındaki görüşlerini merkeze alan Abdülhamit Birişik'in *Hind Altkütası Düşünce ve Tefsir Ekolleri*¹⁰² adıyla yayımlanan doktora çalışmasıdır. İkincisi, Durmuş Bulgur'un konuyla ilgili Urduca kaynakları kullanması bakımından önemli haiz olan *1850-1900 Yılları Arası Hint Yarımadası'ndaki İslamî Fikir Akımları*¹⁰³ isimli doktora tezidir. Tarafımızca hazırlanan *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*¹⁰⁴ adlı doktora tezinin son bölümü de Şah Veliyyullah'ın ilmî etkisi konusundaki temel tezleri ele almakta ve Dihlevîlik kavramı altında onun ilmî tesirinin bir ilim çevresine dönüştüğünü göstermeye çalışmaktadır.

II. Şah Veliyyullah'ın İhyâ Düşüncesine Dair Temel Yaklaşımlar

Şah Veliyyullah'ın görüşleri üzerinde mesâi sarfeden araştırmacıların yaklaşımları konusunda iki ana çizgiden bahsetmek mümkündür. Şah Veliyyullah'ın Batı düşüncesinin tesirinde kalmadan müslümanların içinde buldukları durumu sorguladığını, itikad ve amel açısından mevcut İslam geleneğini ıslah etmeyi hedeflediğini kabul eden birinci yaklaşım, onun ihyâ faaliyetinin ortaya çıkışını bir takım ortak gerekçeler ile izah etmektedir. Aziz Ahmed (ö. 1978) Şah Veliyyullah'ın görüşlerine önemli yer ayırdığı çalışmalarında, onun Hindistan'daki dinî ve ahlâkî çöküşün farkında olarak Ehl-i Sünnet düşüncesini ihyâ etmeyi hedeflediğini söyler. Şah Veliyyullah bu gâyeyle, çökmekte olan bir topluma geleneksel fıkıh eğitiminin bir fayda sağlamayacağını düşünerek fıkıh ilminin hadis kaynakları üzerinden inşa edilmesi ve tasavvufî tarikatların mevcut görüşlerinin Ehl-i Sünnet düşüncesiyle uzlaştırılması üzerinde yoğunlaşmıştır. Aziz Ahmed, Şah Veliyyullah'ın fıkıh sahasında dört büyük mezhepten birinin görüşüyle amel edilebileceğini ileri sürmesini, ictihada teşvik etmesini, bidatler ve yabancı kültürlerden İslam'a karışan unsurlarla mücadele etmesini onun ihyâ faaliyetinin temel karakteristiği olarak belirler. Aziz Ahmed, onu İmâm-ı Rabbânî çizgisini takip

101 Barbara Daly Metcalf, *Islamic Revival in British India: Deoband, 1860-1900*, (Princeton: Princeton University Press, 1982).

102 Abdülhamit Birişik, *Hind Altkütası Düşünce ve Tefsir Ekolleri*, (İstanbul: İnsan Yayınları, 2001).

103 Durmuş Bulgur, *1850-1900 Yılları Arası Hint Yarımadası'ndaki İslamî Fikir Akımları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

104 Aydın, Ahmet, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

eden ve tamamlayan bir isim olarak görmektedir. Şah Veliyyullah'ın zihnindeki temel tehdit unsurlarından biri ülkeye saldıran Jat ve Marathalar'dır. Müslümanlar arasında bir birlik tesis etme fikrinin temelinde, bu iki grup gibi müslüman olmayan topluluklara karşı mücadele etme düşüncesi yatmaktadır. Şah Veliyyullah'ın görüşlerinin şekillenmesinde Batı etkisinden söz edilemeyeceğini Aziz Ahmed sarahaten dile getirir.¹⁰⁵ Muztar da Aziz Ahmed gibi Şah Veliyyullah'ı, müslümanların siyasî başarısızlıklarının, ahlâkî zayıflıklarının ve toplumsal kurumlarında görülen bozuklukların nedenini teşhis etmeye çalışan bir âlim olarak görmektedir. Şah Veliyyullah, tüm bu sorunların nedenini müslümanların dinlerinden uzaklaşmaları olarak belirlemiştir. İslâmî ilimlerin bilhassa Yunan felsefesinin tesirinde kalması sebebi ile müslümanlar, Hz. Peygamber'in tasvir ettiği din anlayışını terk etmiş yahut da onda bir takım değişiklikler yapmışlardır.¹⁰⁶ Daniel W. Brown da bu hususta onunla aynı kanaati paylaşmaktadır.¹⁰⁷

Nedvî¹⁰⁸ ve Muhammed Beşîr es-Siyalkûtî¹⁰⁹, Şah Veliyyullah'ın faaliyetlerini ıslah ve tecdîd hareketleri çerçevesinde değerlendiren isimler arasındadır. Nedvî'nin, Şah Veliyyullah'ın çalışmalarını İmâm-ı Rabbânî'den ona kadar uzanan ıslah faaliyetlerinin devamı olarak mütalaa etmesi dikkati çekmektedir.¹¹⁰ Nedvî gibi Şah Veliyyullah'ın İmâm-ı Rabbânî'nin tesirinde kaldığını düşünen araştırmacılar arasında Muhammed İkrâm¹¹¹, Muhammed Ömer, Arthur F. Buehler ve Mahmud Ahmed Gazi de sayılabilir. Mahmud Gazi, onun İbn Teymiyye'nin tesiri altında kaldığı iddiaları karşısında Şah Veliyyullah'ın görüşlerinin İmâm-ı Rabbânî çizgisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Şah Veliyyullah'ın tasavvufun Şeriat'a uygun olmasına yaptığı vurgunun temeli ona göre İmâm-ı Rabbânî'ye dayanmaktadır. Mahmud Gazi'ye göre Şah Veliyyullah, dönemindeki siyasî, ahlâkî ve toplumsal çöküşe çözüm bulma arayışında olan bir âlimdir. Onun ihyâ faaliyetinin temelinde ilmî disiplinler içerisindeki ihtilafların giderilmesi düşüncesi yatmaktadır.¹¹² Şah Veliyyullah'ın ilmî çalışmalarını bir ıslah faaliyeti olarak gören K. A. Nizami de onun görüşleri ile 19. yüzyılda Batı

105 Aziz Ahmed, *Hindistan ve Pakistan'da Modernizm ve İslam*, s. 52; a.gmlf., *Hindistan'da İslam Kültürü Çalışmaları*, s. 286; a.gmlf., "Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Dini ve Siyasî Görüşleri", çev. Kadir Özköse, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 14: 3-4 (2001), s. 536, 540.

106 Muztar, *Şah Wali Allah*, s. 73.

107 Daniel W. Brown, *Rethinking Tradition in Modern Islamic Thought*, Cambridge: Cambridge University, 1996, s. 22-23.

108 Nedvî, *el-İmâmü'd-Dihlevî*, s. 5, 12-13, 105.

109 Siyalkûtî, *eş-Şâh Veliyyullah ed-Dihlevî*, s. 5-6.

110 Nedvî, *el-İmâmü'd-Dihlevî*, s. 110-111.

111 Muhammed İkrâm, *Rûd-i Keşer*, s. 534.

112 Mohammad Umar, *Islam in Northern India During The Eighteenth Century*, (New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers, 1993), s. 12; Arthur F. Buehler, "Nakşebendiyye-Müceddediyye ve Hindistan'da Yayılışı", çev. Halil İbrahim Şimşek, *Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, II: 3 (2003), s. 158; a.gmlf., "Karizmatik Otorite Nassî Otoriteye Karşı: İngiliz Hindistanı'nda Aracı Tasavvufu Reddedenlere Nakşibendî Yanıt", çev. Orhan Ş. Koloğlu, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 13: 2 (2004), s. 257; Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia*, s. 7, 38-39, 43, 121, 220-223.

etkisi ile ortaya çıkaran reform hareketlerini birbirinden ayırmaktadır¹¹³ 18. yüzyılda Hindistan'daki siyasî ve ekonomik sıkıntıları ayrıntılı bir şekilde inceleyen Rizvi, Şah Veliyyullah'ı gerek bu iki sahadaki sorunlara çözüm arayan gerekse İslâmî ilimleri ihyâ etmeye uğraşan bir isim olarak görür.¹¹⁴ Rizvi gibi Abdul Hamid Sıddîqî de İslâmî ilimler üzerinde yoğunlaşmasının Şah Veliyyullah'ın ilmî faaliyetinin temel karakteristiklerinden biri olduğu tespitini yapmaktadır. Sıddîqî Batı tesirinin aksine Şah Veliyyullah'ın ilmî faaliyetinin Gazzâlî ve İzzüddîn b. Abdisselâm gibi âlimlerin tesiriyle şekillendiğini kabul eder.¹¹⁵

Şah Veliyyullah'ın çalışmalarını bir ihyâ faaliyeti olarak değerlendiren isimlerin onun düşüncesini tanımlarken iki husus üzerinde önemle durdukları görülür. Birincisi Şah Veliyyullah'ın görüşleri, Muhammed b. Abdilvehhâb'inkilerden tefrik edilmeye çalışılmakta ve her ikisinin farklı temâyüllere sahip isimler oldukları gösterilmektedir. İkincisi Şah Veliyyullah'ın Batı'nın tesirinde kalmadığı ve bu meyanda onun görüşlerinin Aydınlanma düşüncesinin merkez kavramlarından biri olan reform kavramı ile karşılaşmasının hatalı olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır. Şah Veliyyullah'ın *Hüccetullahi 'l-bâliğa'* da akla yaptığı vurguyu, rasyonalizmin üstünlüğünü kabul etmesi olarak yorumlayanlara karşı çıkan Mevdûdî, düşüncelerine bir referans noktası arayan modernistlerin bu görüşü Şah Veliyyullah'a izâfe ettiklerini söyler.¹¹⁶ Onun tecdîd faaliyetinin Batı'daki rasyonalizm ve Aydınlanma düşüncelerinin tesiri ile ortaya çıktığını ileri süren teze itiraz eden isimlerden biri de Bashir Ahmad Dar'dır. Bashir Ahmad, *Hüccetullahi 'l-bâliğa'*'nın girişinde, Şeriat'ın akılla anlaşılabilmesine yönelik vurgunun, isimlerini vermediği bazı araştırmacılar tarafından hataen rasyonalizmin bir yansıması olarak değerlendirildiğini belirtir. O, Şah Veliyyullah'ın yaşadığı 18. yüzyılda Aydınlanma düşüncesinin henüz Hint-İslam toplumunu etkilemediğini ileri sürerek, bu iki toplum arasındaki ilişkinin politik ve ticarî meseleler ile sınırlı kaldığını belirtmektedir. Batı düşüncesinin Hintli âlimler üzerindeki tesirinden ancak 19. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren bahsedilebilir.¹¹⁷ Mujeeb ve Hammaad E. Subhani de Şah Veliyyullah'ın Batı etkisiyle dinî kaynakları yeniden yorumlamaya çalışan bir isim olarak değerlendirilemeyeceğine vurgu yapmaktadır.¹¹⁸

Batı'daki reform hareketleri ile Şah Veliyyullah'ın görüşleri arasındaki ben-

113 K. A. Nizami, "Hindistan", *DİA*, XVIII, 88.

114 Rizvi, *Shah Wali-Allah and His Times*, s. 219, 287, 295.

115 Abdul Hamid Sıddîqî, "Shah Wali Allah Dihlavi", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 53-54.

116 Meryem Cemile-Mevdûdî, *Mektuplaşmalar*, çev. Ebubekir Doğan, (İstanbul: Akabe Yayınları, 1986), s. 102. Mevdûdî ile yazışan Meryem Cemile'nin bu konudaki kanaatini onun tesirinde kalarak değiştirdiği anlaşılmaktadır. Bkz. Meryem Cemile, *Garp Materyalizmi Karşısında İslâm*, çev. Kemal Kuşçu, (İstanbul: Sönmez Neşriyat, 1967), s. 155-156.

117 Bashir Ahmad Dar, "Wali Allah: His Life And Time", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 46-47.

118 Mujeeb, *The Indian Muslims*, s. 277, 280; Hammaad E. Subhani, "Locating Shah Wali Allah in Islamic Political Thought", *Hamdard Islamicus*, XXX: 1 (2007), s. 19.

zerliklere dikkat çekilen ikinci yaklaşımda onun ihyâ düşüncesi bir tür İslam modernizminin ilk ifadesi olarak yorumlanmaktadır. Bu yaklaşımın teşekkülünde önemli rol oynayan çalışmalardan biri Fazlurrahman'ın erken dönem eserlerinden biri olan "The Thinker of Crisis: Shah Wali-Ullah"¹¹⁹ adlı makalesidir. Bu makale aynı zamanda Şah Veliyyullah'ı konu alan modern literatürün ilk çalışmalarından biridir. Fazlurrahman bu makale çerçevesindeki tespitleri ile sonrasındaki birçok ismi ve araştırmaların dilini tesiri altında bırakmıştır.¹²⁰ Onun Şah Veliyyullah'ı bir kriz düşünürü yahut da İslam modernizminin öncüsü (founder of muslim modernism) olarak niteleyen ifadeleri büyük kabul görmüştür. Fazlurrahman, işlevini İslâmî yapıları yeniden birbirine uyumlu hale getirmek olarak ifade ettiği Şah Veliyyullah'ın tatbîk kavramının, yeni unsur ve değerlerin geleneksel yapılarla bir bütün haline getirilmesi fonksiyonunu içinde barındırdığını kabul eder. Şah Veliyyullah gerek siyâsî gerekse ruhî olarak yeni bir döneme girildiğinin ve bu dönemin ihtiyaçlarına yönelik faaliyet gösterilmesi gerektiğinin farkında bir isimdir. Modern dönemin hemen öncesinde yaşamış olsa da tatbîk kavramı altında yatan bu düşüncesi ile Şah Veliyyullah, Fazlurrahman'a göre İslam modernizminin öncüsü sayılabilir. Fazlurrahman ilk büyük müslüman modernist olarak Seyyîd Ahmed Hân'ı saymaktadır. Şah Veliyyullah İslam geleneği içerisinde ihtilafları gidermeye çalışmakla birlikte onun ihyâ faaliyeti çerçevesinde ortaya koyduğu düşünceler Fazlurrahman'a göre Batı etkisi ile ortaya çıkan sorunların çözümü için yol göstericidir. Onun reform düşüncesinin en önemli tezahürlerinden biri toplumun sosyo-ekonomik (irtifâk) ve ahlâkî/manevî yapısının gelişimini incelemesidir. Şah Veliyyullah irtifâk kavramı bağlamında Bâbürlü Devleti dönemindeki ekonomik dengesizlik ve bozulmayı eleştirmekte ve toplumun maddî yönden ıslah edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.¹²¹ Fazlurrahman'ın tespitleri birçok isim tarafından benimsenmiş ve Şah Veliyyullah'ın ihyâ düşüncesini izah etmek üzere bu tespitlerden yararlanılmıştır. Fazlurrahman ile aynı kanaati paylaşan isimlerin, Şah Veliyyullah'ın görüşleri ile modernist düşünce arasındaki ilişkinin hangi vecihlerden tesis edilebileceği sorusunu cevapsız bıraktıkları görülür. Şah Veliyyullah'ın Batı'daki fikir akımlarının tesirinde kaldığını gösteren bir veriye ulaşılamamaktadır. Hint-İslam toplumunda modernizmin 19. yüzyılın ortalarından itibaren etkisini göstermeye başladığı söylenebilir. Bunda İngilizler'in idarî hâkimiyeti ele geçirmeleri önemli bir rol oynamıştır.¹²² Fazlurrahman'ın Şah Veliyyullah hakkındaki kanaatinin zaman içerisinde bir dönüşüm geçirdiğine burada

119 Fazlur Rahman, "The Thinker of Crisis: Shah Wali-Ullah", *Pakistan Quarterly*, VI: 2, 1956, s. 44-48.

120 Örneğin bkz. A. S. Bazmee Ansari, "Shah Wali Allah al-Dihlavi", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 15; Subhani, "Locating Shah Wali Allah in Islamic Political Thought", s. 17; Aziz Ahmed, "Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Dîni ve Siyâsî Görüşleri", s. 536.

121 Bkz. Fazlur Rahman, "The Thinker of Crisis", s. 44-45, 48.

122 Özcan, Azmi, "Hindistan'da 19. Yüzyıl İslam Modernizmi ve Seyyid Ahmed Han", *İslâmiyât*, 7: 4 (2004), s. 197.

işaret etmek gerekir. Zira Fazlurrahman *İslam*'ında modernist hareketler ile ihyâ hareketlerini tefrik eder ve Şah Veliyyullah'ın ilmi faaliyetini modernizm öncesi ıslah hareketleri içerisinde değerlendirir. Ona göre Hindistan'daki ıslah hareketinin kökleri 16. yüzyıla kadar uzanmaktadır.¹²³ Fazlurrahman Batı etkisinden uzak olan bu hareketlerin, modernleşmenin doğurduğu sorunlara cevap bulma sâikiyle hareket etmediklerini, İslam ümmetinin kendi içinden ortaya çıkarak, siyasî ve toplumsal durumu tenkit ettiklerini dile getirir. Ona göre ihyâ hareketlerinin İslam toplumuna yönelik tenkitleri, modernist hareketler tarafından içerikleri değiştirilip kapsamları genişletilse de onlara bir zemin hazırlamış, modern İslam düşüncesinin doğuşuna doğrudan hizmet etmişlerdir. Onların ictihad yapmaya yönelik vurgusu, modernist düşünceyi fıkıhın dili ile ifade etmek üzere modernist hareketler tarafından kullanılmıştır. Modernist hareketler kendilerini ihyâ hareketlerinin doğrudan vârisi olarak görmüşlerdir.¹²⁴ Fazlurrahman'ın son eseri olarak kabul edilen *İslâm'da İhyâ ve Reform*'unda Şah Veliyyullah'ın görüşlerini modernist görüşlerle irtibatlandırmaması onun değişen bu yaklaşımının bir göstergesidir.¹²⁵

Fazlurrahman'ı referans kaynağı olarak kullanan araştırmacıların sonraki eserlerinde dile getirdiği görüşlerini gözardı ettikleri anlaşılmaktadır. Bu isimlerden biri olan J. M. S. Baljon, Bâbürlü Devleti'nin çöküş döneminde giderek artan Batı düşüncesinin tesiri karşısında Şah Veliyyullah'ın reaksiyoner bir hareket başlattığını söyler. Baljon, Şah Veliyyullah'ın *Hüccetullahi'l-bâliğa*'da akla yaptığı vurgunun ve mucizeleri akılla izah etme çabasının temelinde Batı tesirinin önemli bir etken olduğunu varsaymaktadır. O, Şah Veliyyullah'ın meâlîni de, Fazlurrahman'ın ifadelerinden hareketle çağdaş Kur'an tefsirinin müjdecisi olarak nitelemektedir.¹²⁶ Her ne kadar Baljon, Şah Veliyyullah'ın ihyâ düşüncesinin ortaya çıkışında, İngilizler'in siyâsî ve ticârî bir güç olarak bölgedeki faaliyetlerinin etkili olduğunu kabul etse de, onun eserlerinde bunu gösteren bir ifade ve işarete rastlanmamaktadır. Bazmee Ansari de Fazlurrahman'a doğrudan atıfta bulunmadan onun ifadelerini ictibas ederek Şah Veliyyullah'ın İslam modernizminin öncüsü olarak isimlendirilebileceğini söyler. Ansari, devrimci bir Hintli düşünür ve kelâmcı olarak nitelediği Şah Veliyyullah'ın faaliyetini başarısızlıkla sonuçlanmış bir çaba olarak mütalaa eder. Zira Batı'nın gücünü ne Şah Veliyyullah ne de takipçileri yeterince kavrayabilmiş değillerdir. Batı giderek Hint alt kıtası üzerindeki gücünü arttırmış ve bölgeye hâkim olmuştur.¹²⁷ Muhammed İkbâl ve

123 Fazlurrahman, *İslam*, çev. Mehmet Dağ, Mehmet Aydın, 2. bs., (Ankara: Selçuk Yayınları, 1992), s. 243; a.gmlf., "İslam'da Canlandırma ve Reform Hareketleri", çev. Adil Çiftçi, (*İslâmî Yenilenme Makaleler III* içerisinde, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002), s. 39-41.

124 Fazlurrahman, *İslam*, s. 271, 280.

125 Bkz. Fazlurrahman, *İslâm'da İhyâ ve Reform*, çev. Fehrullah Terkan, (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006), s. 221-258.

126 J. M. S. Baljon, *Kur'an Yorumunda Çağdaş Yönelimler*, çev. Şaban Ali Düzgün, (Ankara: Fecr Yayınları, 1994), s. 15.

127 Ansari, "Shah Wali Allah al-Dihlavi", s. 15-16; a.gmlf., "al-Dihlavi, Shah 'Wali Allah", *EF*, II, 254.

A. J. Halepota da Şah Veliyyullah'ın düşüncelerini modernizmin tesirinde kalarak yorumlayan isimlerdendir. İkbâl'e göre Şah Veliyyullah, İslam medeniyetinin birikimini gelenek ile bağımlı koparmadan yeniden düşünme ve yorumlama gereğinin farkına varan ilk isimdir. Halepota'nın da katıldığı anlaşılın bu yaklaşım neticesinde Şah Veliyyullah modern çağın müjdecisi olarak nitelenmektedir.¹²⁸ Freeland Abbott da benzer bir yaklaşımla Şah Veliyyullah'ı modern çağ öncesi ile modern İslam düşüncesi arasında bir köprü olarak görmekte ve onu modern İslam rönesansının başlatıcısı olarak tavsif etmektedir.¹²⁹ Bu tespite Aziz Ahmed'in de katıldığı görülür.¹³⁰ Şah Veliyyullah'ın görüşlerinin, aralarındaki irtibatlar kurulumaksızın Aydınlanma düşüncesinin temel kavramları olan reform ve rönesans ile karşılanmaya çalışılması da bu tasavvurun bir yansımasıdır.¹³¹ Aşağıda onu kitap, tez ve makale düzeyinde konu eden çalışmaların listesine yer verilecektir.

III. Şah Veliyyullah Bibliyografyası

A. Makaleler

1. A. Sattar Khan, Zulfiqar Anwar, "The Movement of Shah Waliullah and Its Political Impact", *Journal of the Research Society of Pakistan*, XXXII: 4 (1995), s. 13-23; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 267-275.
2. Abbott, Freeland, "Islam in India Before Shah Waliullah" *Studies in Islam*, I: 1 (1964), s. 101-116; I: 2 (1964), s. 101-116; *Encyclopaedic Survey of Islamic Culture* içerisinde, ed. Mohamed Taher, New Delhi: Anmol Publications, 1998, XIV, 26-52.
3. _____, "The Decline of The Mughal Empire and Shah Waliullah", *The Muslim World*, 52: 2 (1962), s. 115-123.
4. Abdul Ali, "The Style of Shah Wali-Allah as Arabic Author in *Hujjat-Allah al-Balighah* in the Historical Perspective", *Islamic Culture: An English Quarterly*, LXXVI: 3 (2002), s. 83-92.
5. 'Abdul Baqi, Muḥammad, "Theories of State and Problems of Sociology as Expounded by an Indian Muslim Divine of the Eighteenth Century", *Islamic Review*, XXXVIII: 10 (1950), s. 9-14.
6. Abdul Ghafur, "Shah Wali Allah ka Safar Haramain aur Uske Ta'limi Atharat", *er-Rahim*, 4: 3 (1966), s. 199-229.
7. Abdullah, Muhammad, "Shah Wali Allah aur Ulum-i Naqliyyah", *er-Rahim*, 1: 4 (1963), s. 48-53.
8. _____, "Ulum-i Aqliyyah aur Khanwada-i Wali Allah", *er-Rahim*, 1: 2 (1963), s. 9-16.
9. _____, "Ulum-i Kashfiyyah aur Shah Wali-Allah", *er-Rahim*, 1: 3 (1963), s. 33-36.
10. _____, "Ulum-i Wali-Allah", *er-Rahim*, 1: 5 (1963), s. 41-45.

128 Halepota, "Shah Waliyyullah And Iqbal The Philosophers of Modern Age", s. 649, 651.

129 Ghazi, *Islamic Renaissance in South Asia*, s. 6.

130 Aziz Ahmed, "Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Dini ve Siyasî Görüşleri", s. 536.

131 Nizami, Khaliq Ahmad, "Shah Wali-Ullah And Indian Politics in the 18th Century", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, (Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005), s. 143.

11. Abdul Majeed, Nazeer Ahmad, "The Argument for Prophecy (A Study of Shah Wali-Allah's Hujjat-Allah al-Baligha)", *Aligarh Journal of Islamic Philosophy*, sy. 8, 2003, s. 51-72.
12. _____, "International Seminar on Shah Wali Allah's Thought", *Islamic Studies*, 40: II (2001), s. 373-375.
13. Abdul Qayyum, "İslami Ulum ki Tarwîj mein Shah Wali-Allah ki Khidmat", *Thaqafat*, 16: 4 (1967), s. 23-32.
14. Abdur Rashid, "Muslim National Movement 1st Phase: Thought of Shah Waliullah", *The Daily Dawn*, 1975, s. 3.
15. Abu Nazar, Sayyed, "Shah Wali Allah aur unki ba'd Khususiyat", *el-Furkân*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 376-381.
16. Abu Salman, "Hadrat Shah Wali-Allah ke 'ahd ke Akhlaqi aur Madhhabi Halat", *er-Rahim*, 4: 6 (1966), s. 405-422.
17. _____, "Hadrat Shah Wali-Allah ke Siyasi Halat", *er-Rahim*, 4: 2 (1966), s. 145-152; 4: 3 (1966), s. 177-187; 4: 4 (1966), s. 283-285.
18. _____, "Madarij-e-İnsaniyat Shah Wali Allah ke Afkar ki Roshni mein", *er-Rahim*, 2: 3 (1964), s. 33-43.
19. Ahmad, Bashir, "Dynamic and Integrtistic Social Philosophy of Shah Wali Allah", *Pakistan Philosophical Congress*, Karachi 1961, s. 11-14.
20. Ahmad, Farogh, "Shah Wali-Allah Dihlavi ka Nazariyyah-e-Ijtihad", *Rudad Pakistan Philosophical Congress*, sy. 8, 1961, s. 408.
21. Ahmad Khan, "A Unique Ms. of 'Fath al-Rahman by Shah Waliullah", *Islamic Culture*, 55: 2 (1981), s. 77-82; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 639-646.
22. _____, "Shah Wali Allah's Conception of Ijtihad", *Journal of the Pakistan Historical Society*, VII: III (1959), s. 165-194; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 353-380.
23. Ahmad, Khurshid, "Shah Wali Allah", *Tahrik-e-Islami: Shah Wali Allah se Allama Iqbal* içerisinde, Karachi: Idara Matbuat Talba, 1966, s. 16-20.
24. Ahmad, Rashid, "Shah Wali-Allah ke Siyasi Afkar", *Thaqafat*, 7: 6 (1959), s. 23-38; 7: 7 (1959), s. 19-30.
25. Ahmad, Said, "İnqilabi ya Mujaddid", *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 351-357.
26. _____, "al-Taqrîd wa al-Intiqad: Shah Wali-Allah Dihlavi ke Siyasi Maktubat", *Burhan*, 26: 3 (1951), s. 181-190.
27. Akbarabadi, Saeed Ahmad, "Shah Wali Allah ka Nazariyya-e-Ijtihad", *Fikr-e-Islami ki Tashkil-e-Jadid* içerisinde, Delhi: Jamia Millia Islamia, 1978, s. 281-290.
28. Akhtar, Muhammad Shafi, "Shah Wali Allah Dihlavi ki Tajdidi Khidmat", *Faran*, sy. 21, 1969, s. 15-18.
29. Alam, Mas'ud, "İmam Wali-Allah se pahle İslami Hind ki Dinî Halat aur Tadrîjî İrtîqa", *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 33-55.
30. Alavi, Masud Anwar, "Do Mu'asirin: Shah Wali Allah Dihlavi aur Mirzâ Mazhar Jân-e-Jânan ke bâ-hamî Rawabit", *Burhan*, 92: 3 (1984), s. 23-34.
31. _____, "Hadrat Shah Wali Allah Dihlavi ke Gumnam Khalifa Hafiz 'Abd al-Nabi",

- Burhân*, 91: 3 (1983), s. 53-60.
32. Ali Beg, Moazziz, "Shah Waliullah's Concept of Millat-e-Qaswa and The Problem of International Justice in the 21st Century", *Journal of Objective Studies*, 14: I-II (2002), s. 41-57.
 33. Ali, Kazim, "Hadrat Shah Wali Allah Dihlavi ki Qur'anî Khidmat", *er-Rahim*, 6: 1 (1968), s. 43-51.
 34. Ali Khan, Shafique, "The Nationalist 'Ulama's Interpretation of Shah Wali Allah's Thought and Movement-I", *Encyclopaedic Survey of Islamic Culture* içerisinde, ed. Mohamed Taher, New Delhi: Anmol Publications, 1998, XIV, 60-111.
 35. _____, "Nationalist 'Ulema's Interpretation of Shah Wali Allah's Thought and Movement", *Journal of the Pakistan Historical Society*, XXXVII: 3 (1990), s. 192-219.
 36. _____, "The Nationalist 'Ulama's Interpretation of Shah Wali Allah's Thought and Movement-II", *Encyclopaedic Survey of Islamic Culture* içerisinde, ed. Mohamed Taher, New Delhi: Anmol Publications, 1998, XIV, 112-162.
 37. Ali, Rahman, "Şah Veliyyullah", *Tezkire-i Ulemâ-i Hind* içerisinde, çev. M. Eyyüb Kâdirî, Karachi 1961, s. 542-545.
 38. Aliyu, Chika Umar, "Shah Waliullah's Views on Stages of Economic Development", *Readings in Islamic Economics* içerisinde. ed. Sule Ahmed Gusau, Muhammad Lawal Ahmad Bashar, Sokoto: Usmanu Danfodiyo University, 1993, I, 156-168.
 39. Alvi, Sajida S., "The Mujaddid and Tajdid Traditions in The Indian Subcontinent: An Historical Overview", *Journal of Turkish Studies*, sy. 18, 1994, s. 1-15.
 40. Amrohi, Nasim Ahmad Faridi, "Hadrat Shah Wali Allah Dihlavi aur un ka Khandan", *el-Furkan*, 45: 2-3 (1977), s. 25-31.
 41. _____, "Hazrat Shah Abu Sa'id Hasani Ra'ey Barelwi ke Rawabit Hazrat Shah Wali Allah Muhaddis Dehlawi aur un ke Khandan se Murasalat ki Roshni mein", *er-Rahim*, 3: 1 (1965), s. 67-72; 3: 2 (1965), s. 95-110; 3: 3 (1965), s. 207-225.
 42. Ansari, A. S. Bazmee, "al-Dihlawi, Shah Wali Allah", *Encyclopedia of Islam*, Leiden: E. J. Brill. 1954, II, 254-255.
 43. _____, "Shah Waliullah A Spiritual Luminary of the 18th Century", *Islamic Review*, 49: 10-12 (1961), s. 37-42.
 44. Ansari, M. Abdul Haq, "Shah Wali Allah Attempts to Revise Wahdatu'l-Wujud", *Islamic Quarterly*, XXVIII: 3 (1984), s. 150-165; a.gmlf., "Şah Veliyyullah'ın Vahdet-i Vücudu Revize Etme Girişimleri", çev. Celal Emanet, *Tasavvuf*, IX: 21 (2007), s. 509-524.
 45. _____, "Shah Wali Allah's Philosophy of the Islamic Shari'a", *Hamdard Islamicus*, X: 4 (1987), s. 25-34; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 345-352.
 46. Ansari, Zafar Ishaq, "Shah Wali Allah and Fiqhi Disagreements", *Iqbal*, 15: 3 (Ocak-Mart 1967), s. 44-52.
 47. Arshad Islam, "Shah Wali Allah Dehlavi: Some Aspects of His Life and Works", *Journal of the Pakistan Historical Society*, LII: 3 (2009), s. 81-110.
 48. Asiri, Fazle Mahmood, "Shah Wali Allah on Social Evolution", *Vishvabharati Quarterly*, sy. XVI, 1950, s. 217-226.

49. _____, "Shah Wali Allah", *Vishvabharati Annale*, sy. IV, 1951, s. 1-50.
50. _____, "Shah Wali Allah", *Vishvabharati Quarterly*, sy. XVI, 1950-1951, s. 217-226; sy. XXV, 1960, s. 233-239.
51. _____, "Shah Wali Ullah's Treatise on 'Wahdat al-Wujud' and 'Wahdat al-Shudud'", *Studies in Urdu Literature* içerisinde, Santiniketan: Vishvabharati, 1954, s. 115-146.
52. _____, "Shah Waliullah's Views on Wahdatul Wujud and Wahdatush Shuhud", *al-Hikma*, 1964, s. 42-64.
53. _____, "Shah Wali Allah as a Mystic", *Islamic Culture*, 26: 2 (Nisan 1952), s. 1-26.
54. _____, "Shah Wali Allah as a Politician", *Islamic Literature*, VII: 3 (1955), s. 35-41.
55. Ashraf, Mujib, "Hadrat Shah Wali Allah ke Siyasi Afkar", *Jami'a*, 52: 1 (1965), s. 45-53.
56. Aslam, Muhammad, "Shah Wali Allah ke Tajdidi Karname", *er-Rahim*, 6: 1 (1964), s. 52-68.
57. Athar Ali, Muhammad, "A Critical Evaluation of Shah Wali Allah's Attitude to Ijtihad Vis-A-Vis the Views of the Other Jurists", *Hamdard Islamicus*, XX: 1 (1997), s. 19-26; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 381-395.
58. _____, "Shah Wali Allah's Performance as a Mujaddid", *Journal of the Pakistan Historical Society*, 48: III (2000), s. 15-25.
59. Athar, Izhar, "Shah Wali Allah Ihya-e-Nizam-e-Islami ke Alam Bardar", *Hayat-e-Nau*, 1986, s. 19-40.
60. Atiq, Fikri, "Shah Wali Allah ka Nazriyya-Zaman wa Makan", *Iqbal Review*, sy. XI, 1970.
61. Azad, Abul Kalam, "Shah Wali-Allah ka Maqam-i 'Azmat'", *er-Rahim*, 1: 7 (1963), s. 49-58.
62. Aziz Ahmad, "An Eighteenth-Century Theory of the Caliphate", *Studia Islamica*, sy. XXVIII, 1968, s. 135-144.
63. _____, "Political and Religious Ideas of Shah Wali-Ullah of Delhi", *The Muslim World*, LII: 1 (1962), s. 22-30; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 159-168; a.gmlf., "Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Dinî ve Siyâsî Görüşleri", çev. Kadir Özköse, *İslâmî Araştırmalar*, XIV: 3-4 (2001), s. 536-541.
64. _____, "The Waliullahi Movement", *Studies in Islamic Culture in the Indian Environment* içerisinde, Oxford: Oxford University Press, 1969, s. 201-217; a.gmlf., "Veliyyullahî Hareketi", *Hindistan'da İslam Kültürü Çalışmaları* içerisinde, çev. Latif Boyacı, İstanbul: İnsan Yayınları, 1995, s. 281-302.
65. Baig, Mirza Amjad Ali, "Shah Wali-Allah ki Ta'limat ke İktisadî Pahlû", *er-Rahim*, 6: 1 (1968), s. 11-28.
66. Bakhsh, İlahi J. A., "Shah Wali-Allah ke Ma'ashi İrtiqa ke Falsafah par ek Taqabuli wa Ta'arufi Note", *er-Rahim*, 6: 1 (1968), s. 29-42.
67. Baljon, J. M. S., "A Comparison Between The Qur'anic Views of 'Ubayd Allah Sindhi and Shah Wali Allah", *Islamic Studies*, XVI: 3 (1977), s. 179-188; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 671-680.
68. _____, "Prophetology of Shah Wali Allah", *Islamic Studies*, IX: 1, 1970, s. 69-79;

- Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 333-343.
69. _____, "Psychology as Apprehended and Applied by Shah Wali Allah Dihlawî", *Acta Orientalia Neerlandica* içerisinde, Leiden: E. J. Brill, 1971, s. 53-60; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 433-443.
70. _____, "Shah Wali Allah's Terminology of Creation", *Actes du 8 éme Congress de l'Union Européene des Arabisants et Islamisants Aix-en-Provence*, 1976, s. 17-22; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 715-721.
71. _____, "Shah Waliullah and Dargah", *Muslim Shrines in India* içerisinde, ed. Christian W. Troll, New Delhi: Oxford University Press, 1989, s. 191-197; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 517-525.
72. _____, "Social and Economic Ideas of Shah Wali Allah", *Readings in Islamic Economic Thought* içerisinde, ed. Abul Hasan M. Sadeq, Aidit Ghazali, Kuala Lumpur: Longman, 1992, s. 238-245.
73. _____, "Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Şeriat Anlayışı", çev. Abdullah Kahraman, İsmail Çalışkan, *İslâmiyât*, I: 4 (1998), s. 147-160.
74. _____, "Şah Veliyyullah Dehlevî'ye Göre Hak ve Batıl Din", çev. İsmail Çalışkan, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3: 1 (1999), s. 291-298.
75. _____, "The Ethics of Shah Wali Allâh Dihlawî (1703-62)", *Akten des VII. Kongresses für Arabistik und Islamwissenschaft* içerisinde, Gottingen: Vandenhoeck, Ruprecht, 1976, s. 63-73; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 397-405.
76. _____, "Two Lists of Prophets: A Comparison Between Ibn Arabî's *Fusus al-Hikam* and Shah Wali Allah al-Dihlawî's *Ta'wil al-Ahadith*", *Theological Tijdschrift Neederland*, sy. 22, 1967, s. 81-89; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 615-623.
77. Banerjee, A. C., "Shah Waliullah", *Two Nations The Philosophy of Muslim Nationalism* içerisinde, New Delhi: Ashok Kumar Concept Publishing Company, 1981, s. 44-53.
78. Baqa, Muhammad Mazhar, "Millat kee Mukhtalif Tabaqat see Shah Wali Allah ka Khitab", *Fikr u Nazar*, 1971.
79. _____, "Shah Wali Allah aur Mazahib-e-Arba'a", *Fikr u Nazar*, 8: 11 (1971), s. 851-855.
80. _____, "Shah Wali Allah ka Khitab aur Masa'il-e-Ijtihad", *Fikr u Nazar*, 9: 1 (1971), s. 8-16; 9: 2 (1971), s. 123-131; 9: 3 (1971), s. 191-199; 9: 4 (1971), s. 289-296; 9: 6 (1971), s. 447-465.
81. _____, "Şah Veliyyullah or Mesele İctihâd", *Fikr u Nazar*, 9: 2 (1971), s. 123-131; 9: 3 (1971), s. 191-199; 9: 4 (1971), s. 289-296.
82. _____, "Shah Wali Allah ke Fiqhi Rujhanat *al-Musaffa* aur *al-Musawwa* ki Roshni Mein", *er-Rahim*, 3: 1 (1965), s. 25-37.
83. Barkati, Mahmud Ahmad, "Shah Muhammad Muhaddith Dihlavi Shah Wali Allah ke Gumnam Farzand", *er-Rahim*, 3: 2 (1965), s. 111-116.
84. _____, "Shah Wali Allah ke Halat Shah 'Abdul Aziz ki Zabani", *er-Rahim*, 4: 9 (1967), s. 662-667.
85. Bausani, Alessandro, "Note su Shah Waliullah di Delhi (1703-1762)", *Annali del'*

- Instituto Universitario Orientale di Napoli*, sy. X, 1960, s. 93-147.
86. Berque, Jacques, “Un Contemporain Islamo-Indien de Jean-Jacques Rousseau”, *L’Islam au Temps du Monde* içerisinde, Paris: Sindbad, 1984, s. 113-146.
 87. Bhat, Abdur Rashid, “Human Nature and Society in Shah Wali Allah’s Hujjat Allah al-Balighah: A Conceptual Analysis”, *Insight Islamicus: An Annual Journal of Studies and Research in Islam*, sy. 2, 2002, s. 147-160.
 88. _____, “Shah Wali Allah’s Political Thought in General”, M. Ikram Chaghatai’nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 234-266.
 89. _____, “Shah Wali Allah’s Political Thought in the Context of His Irifaqat”, *Journal of Objective Studies*, 3: 1 (1991), s. 67-78.
 90. _____, “Shah Wali-ul Allah on the Qur’anic Science of Argumentation (‘Ilm al-Munazarah): An Analysis”, *Insight Islamicus: An Annual Journal of Studies and Research in Islam*, sy. 3, 2003, s. 125-135.
 91. _____, “Shah Waliy-Allah Dihlavi: An Analysis of His Sufism”, *Islamic Culture*, LXXI: 2 (1997), s. 35-49; a.gmlf., “Şah Veliyyullah Dihlevî: Tasavvufî Düşüncelerinin Bir Değerlendirmesi”, çev. Süleyman Gökbulut, *Tasavvuf*, 27: 1 (2011), s. 351-361.
 92. _____, “Shah Waliy-Allah Dihlavi: An Analysis of His Theology”, *Islamic Culture*, 70: IV (1996), s. 63-70.
 93. Bhatti, M. I., “Manasik-e-Hajj: Shah Wali Allah ki Nazar se”, *al-Ma’arif*, 13: 11 (1980), s. 35-40.
 94. Bhatti, Mohammad Shafique, “The Process of History Interpreting: Shah Waliullah’s Concept of Ayyam Allah”, *Pakistan Journal of History and Culture*, sy. 19, 1998, s. 81-107.
 95. Brown, Daniel W., “Islamic Modernism in South Asia: A Reassessment”, *The Muslim World*, LXXXVII: 3-4 (1997), s. 258-271.
 96. Bulut, İsmail, “Dehlevi Düşüncesinde Mistik Yapı ve Rüya Kavramının Önemi”, *Kelam Araştırmaları Dergisi*, IX: 2 (2011), s. 77-92.
 97. Carimo Mohamed, “Early Movements: Shah Wali Allah of Delhi”, *Islamic Reformism in India Between 1857 and 1947* içerisinde, Doktora Tezi, Universidade Nova De Lisboa, 2012, s. 51-57.
 98. Chaghatai, M. Ikram, “Shah Wali Allah (Select Bibliography)”, *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 695-714.
 99. Chishti, Muhammad Abdul Halim, “Shah Wali Allah aur Shah Rafiuddin”, *er-Rahim*, 1966.
 100. _____, “Chehal Hadith Shah Wali Allah”, *er-Rahim*, 4: 12 (1967), s. 821-829.
 101. _____, “Tadhkirah Shah Wali Allah az al-Rawd al-Mamtur”, *er-Rahim*, 4: 2 (1966), s. 85-97.
 102. _____, “Tadhkirah Khanwada-i Wali Allah az Yadgar-e-Wali”, *er-Rahim*, 5: 10 (1968), s. 729-739.

103. Choudhury, Masudul Alam, "Development of Islamic Economic and Social Thought", *Handbook of Islamic Banking* içerisinde, ed. M. Kabir Hassan ve Mervyn K. Lewis, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2007, s. 21-37.
104. Coslovi, Franco, "Osservazioni Sul Ruolo di Shah Waliullah Dihlavi e Shah 'Abd al-'Aziz Nella Naqshbandiyya Indiana", *Annali Istituto Universitario Orientale di Napoli*, XXIX: 1 (1979), s. 73-84.
105. Çantay, Hasan Basri, "Müceddid Büyük Alimlerden Şah Velîyyullah-ı Dehlevî", *Hilâl Dergisi*, 8: 1 (1959), s. 14-18.
106. Dallal, Ahmad, "The Origins And Objectives of Islamic Revivalist Thought, 1750-1850", *Journal of the American Oriental Society*, 113: 3 (1993), s. 341-359.
107. Dar, Bashir Ahmad, "Wali Allah: His Life And Times", *Iqbal Review*, VI: 3 (1965), s. 1-36; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 18-50.
108. _____, "Shah Wali Allah Sawanih Hayat aur Mahawl", *er-Rahim*, 3: 8 (1966), s. 527-570.
109. Dar, Surayya, "Sayyid al-Mufasssirin Shah Wali-Allah Dihlavi", *al-Ma'arif*, 16: 8 (1983), s. 9-20.
110. Deva, Muhammad Farooq, "The Development of Islamic Thought in India from Shah Wali Allah to Dr Iqbal", *Muslim & Arab Perspectives*, 3: VII-XII (1996), s. 414-420.
111. Diya, "Shah Wali Allah ke Ahad ke Siyasi Halat unke Maktubat ki Roshni mein", *al-Ma'arif*, 3: 1 (1970), s. 50-57.
112. _____, "Tahrik Wali-Allahi aur Aqliyat", *er-Rahim*, 2: 3 (1964), s. 5-20.
113. Erdoğan, Mehmet, "Şah Velîyyullah", *DİA*, XXXVIII, 260-262.
114. Faruqi, Abdul Hay, "Shah Wali-Ullah ka Nazariyyah-e-Tasawwuf", *al-Haq*, 15: 7 (1980), s. 63-64.
115. Faruqi, Burhan Ahmad, "Shah Waliullah", *The Mujaddid's Conception of Tawhid* içerisinde, 2. baskı, Lahore: Shaikh Muhammad Ashraf, 1943, s. 97-100.
116. Faruqi, Ibadullah, "Fiqh mein Shah Wali-Allah ka Maqam", *er-Rahim*, 1: 3 (1963), s. 9-19.
117. _____, "Shah Wali Ullah ka Tasawwur-e-Ruh", *er-Rahim*, 3: 4 (1965), s. 277-292.
118. Fazle Mahmud, "An Exhaustive Study of the Life of Shah Wali Allah Dehlavi", *Oriental College Magazine*, XXXIII: 1 (1957), s. 1-45.
119. _____, "Philosophy of Shah Wali Allah", *Oriental College Magazine*, XXXIII: 3 (1957), s. 1-46.
120. _____, "Shah Wali Allah The Politician", *Journal of the Arabic and Persian Society of Punjab University*, 1957.
121. _____, "Shah Wali Allah's Hujjatullah al-Balighah", *Journal of the Arabic and Persian Society of Punjab University*, 1960-61.
122. Farooqui, Jamil, "Sociological Thought of Shah Wali Allah al-Dehlawi", *Islamic Quarterly*, XLVII: 3 (2003), s. 177-196.
123. Fazlurrahman, "The Thinker of Crisis: Shah Wali-Ullah", *Pakistan Quarterly*, VI: 2 (1956), s. 44-48.

124. Frembgen, Jurgen Wasim, "Sayyid Shah Wali Missionary and Miracle-Worker", *Zeitschrift der Deutschen Morgenlandischen Gesellschaft*, 155: 1 (2005), s. 69-104.
125. Geaves, Ron, "A Comparison of The Ideas of Maulana Mawdudi (1903-1980) and Shah Wali-Allah (1703-1762): A Pure Islam or Cultural Heritage", *The Islamic Quarterly*, XLI: 3 (1997), s. 167-186.
126. Ghaffar Khan, Hafiz Ahmad, "Shah Wali Allah: On The Nature, Origin Definition and Classification of Knowledge", *Journal of Islamic Studies*, III: 2 (1992), s. 203-213.
127. Ghazali, Muhammad, "Holistic Trend in Islamic Thought: Pioneering Contribution of Shah Wali Allah", *Hamdard Islamicus*, XVIII: 4 (1995), s. 41-55.
128. _____, "Universal Social Culture: An Empirico-Revelational Paradigm of Shah Wali Allah", *The American Journal of Islamic Social Sciences*, XI: 1 (1994), s. 13-24.
129. Ghazi, Mahmood Ahmad, "State and Politics in the Philosophy of Shah Wali Allah", *Islamic Studies*, 23: IV (1984), s. 353-371; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 225-241.
130. _____, "Shah Wali Allah", *Islam in South Asia* içerisinde, ed. Waheed-uz-Zaman, M. Saleem Akhtur, Islamabad 1993, s. 315-337.
131. Gulfishan Khan, "Shah Wali Allah Dihlavi: A Traditionist's Perspective of Gender Relations", *Islamic Studies*, 45: 4 (2006), s. 559-578.
132. Habib, Irfan, "The Political Role of Shaikh Ahmad Sirhindi and Shah Waliullah", *Enquiry*, sy. 59, 1961, s. 36-55.
133. Hafeez Mâlik, "Shah Wali Allah's Last Testament: al-Maqala al-Wadiyya fi al-Nasiha wa al-Wasiyya", *The Muslim World*, LXIII: 2 (1973), s. 105-118; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 625-638; a.gmlf., "Şah Veliyyullah'ın Vasiyetnâmesi: el-Makâletü'l-Vad'iyye fi'n-Nâsiha ve'l-Vâsiyye", çev. İbrahim Hatiboğlu, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5, 2002, s. 157-173.
134. Halepota, A. J., "Affinity of Iqbal with Shah Wali Allah", *Iqbal Review*, XV: 1 (1974), s. 65-72.
135. _____, "Shah Waliullah Dehlavi's Conception of Society", *al-Islam*, V: 13, 1961.
136. _____, "Shah Waliyullah and His System", *Systematics*, sy. 6, 1968, s. 141-155.
137. _____, "Shah Waliyullah and Iqbal, The Philosopher of the Modern Age", *Islamic Studies*, 13: 4 (1974), s. 225-233; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 649-656; a.gmlf., "Şah Veliyullah ve İkbâl: Modern Çağın Filozofları", çev. Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf*, I: 1 (1999), s. 141-147.
138. _____, "Shah Wali Allah ka Falsafa", *er-Rahim*, 4: 1 (1966), s. 5-15; 4: 2 (1966), s. 124-140; 4: 3 (1966), s. 165-176; 4: 4 (1966), s. 245-260; 4: 5 (1966), s. 390-392; 4: 6 (1966), s. 423-433; 4: 9 (1967), s. 573-583; 5: 2 (1967), s. 85-96; 5: 4 (1967), s. 245-258; 5: 5 (1967), s. 333-343.
139. Hena, Sayyidah, "Shah Wali Allah ki ek Numayan Khususiyat: Tatbiq", *er-Rahim*, 4: 11 (1967), s. 759-772.
140. Hermansen, Marcia K., "Contemplating Sacred History in Late Mughal Sufism: The Case of Shah Wali Allah of Delhi", *The Heritage of Sufism: Late Classical Persianate Sufism (1501-1750): The Safavid and Mughal Period* içerisinde, ed. Leonard Lewi-sohn, David Morgan, Oxford : Oneworld Publications, 1999, III, 319-343.

141. _____, "Mystical Paths and Authoritative Knowledge: A Semiotic Approach to Sufi Cosmological Diagrams", *Journal of Religious Studies and Theology*, 12: 1 (1992) s. 52-77.
142. _____, "Mystical Visions as 'Good to Think': Examples from Pre-Modern South Asian Sufi Thought", *Religion*, 27: 1 (1997), s. 25-43.
143. _____, "Shah Wali Allah of Delhi's Arrangement of the Subtle Spiritual Centers (Lata'if)", *Studies in Islam*, Temmuz 1982, s. 137-150.
144. _____, "Shah Wali Allah of Delhi's *Hujjat Allah al-Baligha* Tension Between The Universal and The Particular in An Eighteenth-Century Islamic Theory of Religious Revelation", *Studia Islamica*, sy. LXIII, 1986, s. 143-157; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 597-614.
145. _____, "Shah Wali Allah's Theory of the Subtle Spiritual Centers (Lata'if): A Sufi Theory of Personhood and Self-Transformation", *Journal of Near Eastern Studies*, sy, 47, 1988, s. 1-25; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 487-515.
146. _____, "Shah Wali Allah", *The Islamic World* içerisinde, ed. Andrew Rippin, New York: Routledge, 2008, s. 390-395.
147. _____, "The Current State of Shah Wali Allah Studies", *Hamdard Islamicus*, XI: 3 (1988), s. 17-30; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 683-693.
148. _____, "Shah Wali Allah", *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World*, New York: OUP, 1995, IV, 311-312.
149. Husain, Akbar, "Psycho Spiritual Concepts in Shah Waliullah's Doctrine", *Islamic Psychology Emergence of a New Field* içerisinde, New Delhi: Global Vision Publishing House, 2006, s. 161-180.
150. Husain, Mawlavi M. Hidayat, "The Persian Autobiography of Shah Waliullah bin 'Abd al-Rahim al-Dihlavi", *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, 1912, s. 161-175.
151. Hussain, Yusuf, "Shah Waliullah", *Glimpses of Medieval Indian Culture* içerisinde, Bombay: Asia Publishin House, 1957, s. 60-63.
152. Ibrahim, Hassan Ahmed, "Shaykh Muhammad Ibn 'Abd al-Wahhab and Shah Wali Allah: A Preliminary Comparison of Some Aspects of Their Lifes and Careers", *Asian Journal of Social Science*, 34: 1 (2006), s. 103-119.
153. Iqbal, Sa'eeda Khatoon, "Shah Wali Allah's Philosophy of Society-An Outline", *Hamdard Islamicus*, VII: 4 (1984), s. 57-67; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 421-431; a.gmlf., "Şah Veliyyullah'ın Toplum Felsefesi (Kısa Bir Degerlendirme)", çev. Sıddık Yüksel, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy. 3, 1988, s. 253-263.
154. Islahi, Abdul Azim, "Shah Wali Allah's Concept of al-Irtifaqat", *Journal of Objective Studies*, 2: 1 (1990), s. 46-63.
155. İlâh Baḥş Cârullah, "Şah Veliyyullah ke Me'âşi Efkâr", *Fikr u Nazar*, 13: 10 (1976), s. 860-873.
156. İlhan, Mehmet, "Muhammed Zâhid el-Kevserî'nin Şah Veliyyullah ed-Dihlevî'nin Bazı Kelâmî Görüşlerine Tenkidleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2: 1 (2009), s. 71-81.

157. _____, “Şah Veliyullah ed-Dihlevî'nin Alem-i Misal ve İnşikak-ı Kamerle İlgili Görüşlerine Muhammed Zahid el-Kevserî'nin Tenkitleri, *Uluslararası Düzceli M. Zahid Kevseri Sempozyumu*, 2007, s. 577-585.
158. Jaffar, Ghulam Muhammad, “Teachings of Shah Wali Allah and The Movement of Sayyid Ahmad Shahid of Bareilly”, *Hamdard Islamicus*, XVI: 4 (1993), s. 69-80; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 657-669.
159. Jalbani, G. N., “Shah Waliyullah of Delhi (1704-1763)”, *The Muslim Luminaries: Leaders of Religious Intellectual and Political Revival in South Asia* içerisinde, ed. N. A. Baloch, Islamabad: National Hijra Council, 1408/1988, s. 15-56.
160. _____, “The Socioeconomic Thought of Shah Wali Allah”, *Readings in Islamic Economic Thought* içerisinde, ed. Abul Hasan M. Sadeq, Aidit Ghazali, Kuala Lumpur: Longman, 1992, s. 246-259.
161. Kabir Ahmad Khan, “A Select Bibliography of Writings by and About Shah Wali-Allah Dihlawi in English and Urdu”, *The Muslim World*, VII: 1 (1986), s. 56-65.
162. Kâdirî, Fudayl Ahmed, “Şah Veliyullah Dihlevî ke Sevânîhi Hayât el-Kavlü'l-celî ve Esrârî'l-hafî ka Nûsha Hüda Bahş”, *Fikr u Nazar*, 14: 4 (1987), s. 87-102.
163. Kamali, Sabih Ahmad, “Shah Waliy Allah's Doctrine of Irtifaqat”, *Iqbal*, XI: 3 (1963), s. 1-17; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 407-420.
164. _____, “The Concept of Human Nature in Hujjat Allah al-Baligha and Its Relation to Shah Waliy Allah's Doctrine of Fiqh”, *Islamic Culture*, XXXVI: 3 (1962), s. 207-224; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 553-596.
165. _____, “Hikmat Wali Allahi mein Ta'rikh ka Martabah”, *er-Rahim*, 1: 6 (1963), s. 69-79.
166. Kamran, Gilani, “Experience and Visions of Shah Waliullah”, *South Asian Muslim Creative Mind* içerisinde, Lahore: National Book House, 1980, s. 27-46; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 471-483.
167. Kandehevî, Nûrû'l-Hasen Râşid, “Şah Veliyullah ke Ecdâdi Kerâmî Tahkîki Ma'lumât”, *Fikr u Nazar*, 25: II (1987), s. 93-146.
168. _____, “Khanavadah-e-Wali Allahi ki Zirin Shakhen aur un ke Nisabi Silsila”, *Burhan*, sy. 88, 1982, s. 26-34.
169. Kavak, Özgür, “Tecdîd mi, İnşa mı? Şah Veliyullah Dihlevî'den Muhammed İkbâl'e Hind Alt-Kıtasında İctihad ve Taklide Farklı Yaklaşımlar”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 17, 2011, s. 193-206.
170. _____, “Zor Zamanda Âlim Olmak: Şah Veliyullah Dihlevî'nin Kendi Kaleminden Hayatı”, *Dîvân İlmî Araştırmalar*, 9: 17 (2004), s. 117-145.
171. Keskioglu, Osman, “Ahmed Şah Veliyullah Dehlevî”, *Diyanet İlmî Dergisi*, V: 12 (1966), s. 359-362.
172. Kızılgöçer, Muhammed, “Şah Veliyullah Dihlevî'nin (1703-1762) Bazı Tasavvufî Görüşlerine Felsefî Bir Bakış”, *Tasavvuf*, 7: 16 (2006), s. 191-210.
173. Mallick, Muhammad Tahir, “Rationale of Jihad as Expounded by Shah Wali Allah of Delhi”, *Journal of the Pakistan Historical Society*, 34: I (1986), s. 14-25.
174. Masudul Hasan, “Shah Waliullah (1703-1762)”, *History of Islam* içerisinde, Lahore:

- Islamic Publications, 1988, II, 552-553.
175. Ma'sumi, M. S., "An Appreciation of Shah Waliyullah al-Muhaddith ad-Dihlawi", *Islamic Culture*, XXI: 4 (1947), s. 340-352.
176. _____, "eş-Şah Veliyullah el-Muhaddis ed-Dihlevî ve Kitabuhu el-Budûri'l-baziğa", *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, II: 3 (1967), s. 14-33.
177. _____, "Shah Wali Allah ka Nazariyya-yi Taqlid", *Fikr u Nazar*, 8: 12 (1971), s. 904-912.
178. M. Azduddin Khan, "Hadrat Shah Wali Allah aur Shah Abdul Aziz Muhaddith Dihlavi", *er-Rahim*, 2: 10 (1965), s. 23-32.
179. _____, "Hadrat Shah Wali Allah aur Shah Abdul Aziz Muhaddith Dihlavi se Muta'alliq Chand Ghalat Riwayat", *Burhan*, 53: 5 (1964), s. 293-302.
180. Metcalf, Barbara Daly, "Shah Waliyullah", *Islamic Revival in British India: Deoband, 1860-1900* içerisinde, Princeton: Princeton University Press, 1982, s. 35-45.
181. Mevdudi, Sayyid Abul A'la, "Mansab-i Tajdid ki Haqiqat aur Tarikh-e-Tajdid mein Shah Wali-Allah ka Maqam", *el-Furkan*, Şah Veliyullah özel sayısı, 1941, s. 56-112.
182. Mir Valiuddin, "Reconciliation Between Ibn Arabi's Wahdat-i Wujud and The Mujaddid's Wahdat-i-Shuhud", *Islamic Culture*, XXV: 1 (1951), s. 43-51.
183. Miraj, Muhammad, "Shah Wali Allah's Concept of the Shari'ah", *Islamic Perspectives: Studies in Honour of Sayyid Abul A'la Mawdudi* içerisinde, ed. Khurshid Ahmad ve Zafar Ishaq Ansari, Leicester: Islamic Foundation, 1979, s. 343-358.
184. Misbâhullah Abdülbâkî, "el-Îmâm Veliyullah ed-Dihlevî ve Tercemetühu li'l-Kur'ân 'Fethu'r-Rahmân bi Tercemeti'l-Kur'ân", *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, 44: 1, 2009, s. 5-61.
185. _____, "el-Mukaddime fi Fenni't-terceme li'l-Îmâm Şah Veliyullah ed-Dihlevî", *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, 43: 2 (2008), s. 121-154.
186. Muhammad al-Faruque, "Some Aspects of Muslim Revivalist Movements in India During the 18th Century: The Activities of Shah Wali Allah of Delhi", *Islamic Culture*, LXIII: 3 (1989), s. 19-41.
187. Muhammad, Khair, "Hadrat Shah Wali Allah aur Taqlid", *el-Furkan*, Şah Veliyullah özel sayısı, 1941, s. 394-400.
188. Nadwi, Abul Hasan 'Ali, "Tadhkira-i Hadrat Shah Wali Allah Muhaddith-i Dihlavi", *Tarikh-i Da'wat-o Azimat* içerisinde, Karachi: Majlis-i Nashriyat-i Islam, ts.
189. _____, "Shah Wali Allah aur unki Kitab Hujjat Allah al-Balighah", *al-Haq*, 19: 5 (1984), s. 47-49.
190. _____, "Shah Waliullah Sahib Bahaitthiyat Musannif", *el-Furkan*, Şah Veliyullah özel sayısı, 1941, s. 350-368.
191. _____, "Shah Wali Allah ka Mujahidana aur Qa'idana Karnama", *Fikr u Nazar*, XXII: 4 (1985), s. 13-19.
192. Nadwi, Hanif Muhammad, "Shah Wali Allah ka Maktub Madani", *Iqbal*, 12: 4 (1964), s. 1-23.
193. Nadwi, Mas'ud 'Alam, "Shah Wali Allah awr unki Siyasi Tahrik", *Ma'arif*, 1943.
194. Nadwi, Sulaiman Syed, "Hindustan mein Islami Hukumat ke Zawal ka Sabab Shah

- Wali Allah ki Nazar mein”, *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 348-350.
195. _____, “Shah Wali Allah ek Sha’ir ki Haithiyat se”, *Ma’arif*, 2: 2 (1917), s. 17-23.
196. Nadwi, Uwais Muhammad, “Shah Sahib ka ek İlmi Ma’khadh”, *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 369-374.
197. Nizami, Khaliq Ahmad, “Shah Wali Ullah Dehlavi and Indian Politics in the 18th Century”, *Islamic Culture*, sy. XXV, 1951, s. 133-145.
198. _____, “Shah Waliullah of Delhi: His Thought and Contribution”, *Islamic Culture*, 54: 3 (1980), s. 141-152; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 319-330.
199. _____, “Shah Waliullah: His Work in the Political Field”, *A History of the Freedom Movement in India* içerisinde, Karachi: Pakistan Historical Society, 1957, I, 512-541.
200. _____, “Sociological Concepts of Shah Wali Allah”, *Historical Role of Three Auliya of South Asia* içerisinde, Karachi: University of Karachi, 1987, s. 35-60.
201. Nizami, Taufiq Ahmad, “Muslim Political Thought and Activity in India During The First Half of the 19th Century”, *Studies in Islam*, sy. 4, 1967, s. 97-113.
202. Numani, Muhammad Manzur, “Hadrat Shah Wali-Allah aur unke kam ka Mukhtasar Ta’aruf”, *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 401-426.
203. Numani, Muhammad Veli, “Qur’ani Ayatun ka Rabt: Hadrat Shah Wali Allah ki Nazar mein”, *er-Rahim*, 4: 4 (1966), s. 299-313.
204. Özarslan, Selim, “Dihlevî’ye Göre İslam’ın Sembolleri/Şeair-i İslam”, *Bilimname*, VIII: 18 (2010/1), s. 229-250.
205. Özen, Şükrü, “Şah Veliyyullah Hayatı, Mücadelesi ve Eserleri”, *Mezheplerin Doğuşu ve İctihad Tartışmaları* içerisinde, İstanbul: Pınar Yayınları, 1992, s. 11-42.
206. Özervarlı, M. Sait, “Şah Veliyyullah”, *DİA*, XXXVIII, 262-267.
207. Palanpûrî, Sa’id Ahmad, “Khandan-e-Wali Allahi aur Bid’at-e-Murawwajah”, *Dar al-‘Ulum*, Aralık 1989, s. 13-21.
208. Pearson, Harlan Otto, “Shah Wali Allah: Decay of the Natural Order”, *Islamic Reform and Revival in Nineteenth Century India: Tarigah-i Muhammadiyah* içerisinde, Duke University, 1979, s. 9-40; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 445-469.
209. Qadiri, Muhammad Ayyub, “Kutub Khana Shah Wali Allah: Oriental College Mansurah”, *er-Rahim*, 5: 7 (1967), s. 505-515.
210. _____, “Shah Wali-Allah Dihlavi se Mansub Tasanif”, *er-Rahim*, 2: 1 (1964), s. 14-26.
211. Qamar Hasan, “Movements for Purely Spiritual and Moral Uplift of Muslim Community”, *Muslims in India: Attitudes Adjustments and Reactions* içerisinde, New Delhi: Northern Book Centre, 1987, s. 3-5.
212. Qasim al-Samarrai, “Two Lists of Prophets Re-examined”, *Islamic Studies*, 16: 3 (1977), s. 189-216.
213. Qasimi, Ghulam Mustafa, “Shah Wali Allah ki Talifat par ek Nazar”, *er-Rahim*, 3: 4 (1965), s. 307-317; 3: 5-6 (1965), s. 361-371; 3: 9 (1966), s. 581-593; 3: 11 (1966), s. 767-774; 3: 12 (1966), s. 875-880; 4: 1 (1966), s. 31-36.
214. _____, “Shariat ka Jada-e-Qaumiat Shah Wali Allah ki nazar mein”, *el-Furkan*, 32: 8 (1965), s. 34-46; 32: 9 (1965), s. 25-32.

215. _____, "Ulama-e-Sindh aur Shah Wali Allah ke Amali Rawabit", *er-Rahim*, 1: 7 (1963), s. 19-29.
216. Qureshi, I. H., "Shah Waliullah", *The Muslim Community of the Indo-Pakistan Sub-continent (610-1947): A Brief Historical Analysis* içerisinde, S-Gravenhage: Mouton, 1962, s. 177-194.
217. Qureshi, Tufayl Aḥmad, "Barr-e-Saghir Pak ı Hind Atharvi Iadi men Shah Wali Allah ki İşlahi Koshishen", *Fikr u Nazar*, 7: 1 (1969), s. 32-39; 7: 2 (1969), s. 101-107.
218. _____, "Shah Wali Allah ka Tasawwur-i Akhlaqiyat", *er-Rahim*, 3: 3 (1965), s. 226-233.
219. Rahbar, Muhammad Da'ud, "Shah Waliullah and İjtihad: A Translation of Selected Passages from His 'Iqb al-Jid fi Ahkam al-İjtihad Wa-l-Taqlid", *The Muslim World*, 45: 1 (1955), s. 346-358.
220. Rahimuddin Kemal, Salim Kemal, "Shah Waliullah", *Routledge History of World Philosophies* içerisinde, ed. Seyyed Hossein Nasr, Oliver Leaman, London 1996, s. 663-670.
221. Rizvi, Saiyid Athar Abbas, "The Political Thoughts of Shah Wali Allah", *Abr Nahrain* sy. XVI, 1975-1976, s. 91-107.
222. Rizvi, Sayyid Abû al-Nazar, "Shah Wali Allah aur unki ba'd ilmi Khususiyat", *el-Furkân*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 376-381.
223. Sarwar, Muḥammad, "*al-Khair al-Kathir* Shah Wali Allah ki Tasnif", *Ma'arif*, sy. 3, 1970, s. 48-54.
224. _____, "Hikma-e-Rabbaniyya par Shah Wali Allah ki Taşnif al-Khair al-Kathir", *Ma'arif*, sy. 3, 1970, s. 19-28.
225. _____, "Shah Wali Allah ke 'Ahd ki Siyasi Halat un ke Maktubat ki Raushani men", *Ma'arif*, sy. 3, 1970, s. 50-56.
226. _____, "Ta'wil al-Aḥadith", *Ma'arif*, sy. 2, 1969, s. 3-11.
227. Sawati, Abdul Hamid, "Hikmat-e-Wali Allahi ke Sharhin", *er-Rahim*, 1: 2 (1963), s. 54-67.
228. Sayyid Abdur Rahman, "Shah Waliullah of Delhi: His Socio-Political Thought and Movement", *al-Islam*, VIII: 17 (1961), s. 135; VIII: 18 (1961), s. 143.
229. Sewharavi, Hifzur Rahman, "Hadrat Shah Wali Allah aur Muqaddimah Tarjamat al-Qur'an", *Burhan*, 15: 4 (1945), s. 232-248; 15: 5 (1945), s. 294-300.
230. _____, "Shah Wali Allah ka ek Khas Nazariyah İlm al-Akhlaq aur İlm al-Ma'ishat ka Bahami Rabt wa Ta'alluq", *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 336-347.
231. Shibli, Abû Bakr, "Amrot Sharif Sindh mein Ulum Wali Allahi ki Ta'lim", *er-Rahim*, 1: 4 (1963), s. 30-37.
232. Siddiqi, Abdul Hamid, "Renaissance in Indo-Pakistan: Shah Wali Allah Dihlavi", M. M. Sharif'in *A History of Muslim Philosophy* adlı eseri içerisinde, Karachi 1983, II, 1557-1579; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 51-77; a.gmlf., "Şah Veliyyullah Dehlevi", çev. Yusuf Ziya Cömert, *İslam Düşüncesi Tarihi* içerisinde, İstanbul: İnsan Yayınları, 1991, IV, 345-366.
233. Siddiqi, Abdul Wahid, "Shah Wali Allah Dihlavi ka Tasawwur-i Dawlat", *er-Rahim*,

- 6: 1 (1968), s. 69-74.
234. _____, “Shah Wali Allah ki ba’d İmrani Istılahat”, *er-Rahim*, 3: 1 (1964), s. 67-74.
235. _____, “Shah Wali Allah ki Istılahat”, *er-Rahim*, 2: 10 (1964), s. 61-66.
236. Siddıqı, Muḥammad Na’im Nadvi, “Khanwada-e-Shah Wali Allah aur ‘İlm-e-ḥadith”, *Faran*, 19: 5 (1967), s. 26-35.
237. _____, “Shah Wali Allah bi-Haithiyat Adib wa Sha’ir”, *Faran*, 20: 8 (1968), s. 16-21.
238. _____, “Dars-e-Nizami aur Shah Wali Allah Dihlavi”, *Islam aur Asr-e-Jadid*, 3: 3 (1971), s. 45-56.
239. Sirriyeh, Elizabeth, “Sufi Reformers: Shah Wali Allah and Ahmad b. Idris”, *Sufis and Anti-Sufis* içerisinde, Surrey: Curzon Press, 1999, s. 5-8.
240. Srivastava, A. L., “Shah Walli-Ullah and the Maratha-Afghan Contest for Supremacy”, *Journal of Indian History*, sy. 49, 1971, s. 217-228.
241. Subhani, Hammad E., “Locating Shah Wali Allah in Islamic Political Thought”, *Hamdard Islamicus*, XXX: 1 (2007), s. 17-28.
242. Suroosh Irfani, “The Progressive Islamic Movement”, *Islam, Politics and The State: The Pakistan Experience* içerisinde, ed. Mohammad Asghar Khan, New Delhi: Selectbook Service Syndicate, 1964, s. 74-77.
243. Surur, Muhammad, “Fıkr Wali Allahi ka Bunyadi Nuḡtah”, *er-Rahim*, 1: 10 (1964), s. 41-49.
244. _____, “Shah Wali Allah ka Khususi Tariqa-e-Fıkr”, *er-Rahim*, 3: 7 (1965), s. 465-468.
245. Syed Vahiduddin, “Shah Waliullah (1703-63) and Shah ‘Abdul ‘Aziz (1746-1824) Critically Reconsidered”, *Islam in India: Studies and Commentaries* içerisinde, New Delhi: Vikas, 1985, II, 271-281; Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 309-318.
246. Şimşek, Murat, “İslam Hukuk Felsefesi Açısından Şah Veliyyullah Dihlevî’de İrtifâk (Sosyo-Ekonomik Gelişim Aşamaları) Teorisi”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 15, 2010, s. 385-400.
247. Tasadduq Hussain, “The Sufi Epistemology of Shah Waliullah”, *Journal of Objective Studies*, XIV: I-II (2002), s. 59-89.
248. _____, “Shah Wali-Allah ki İlmiyyat”, *Burhan*, 84: 6 (1980), s. 27-41.
249. Tirmidhi, Sayyid Khalid Maḥmud, “Shah Wali Allah ke Nazdik Din men Tahrif ke Asbab”, *Fıkr u Nazar*, sy. 10, 1973, s. 455-464.
250. Ubeydullah Abdülcelil Belûşî, Abdürrezzâk Süleymân Muhammed Ahmed, “el-Hilâfetü’l-İslâmiyye min Manzûri’ş-Şah Veliyyullah ed-Dihlevî: Dirâsetün Siyâsiyyetün İctimâ’iyye”, *al-Nur Journal*, V: 8 (2010), s. 39-49.
251. Umar Faruq Khan, “Shah Wali Allah ki Siyasat-e-Amali”, *er-Rahim*, 2: 4 (1964), s. 24-34.
252. Umar, Muhammad Suheyl, “Understanding the Rationale Shah Wali Ullah Shibli and Iqbal”, *Iqbal Review*, 37: 1 (1996), s. 121-125.
253. Uthmani, Zafar Ahmad, “Shah Wali Allah ki Khidmat-e-Hadith”, *Ma’arif*, 53: 5 (1944), s. 340-354; 53: 6 (1944), s. 405-420.

254. Vahiduddin, Syed, "Shah Wali Allah and Shah 'Abd al-'Aziz Critically Reconsidered", *Islam in India içerisinde*, ed. Christian W. Troll, New Delhi: Vikas, 1985, II, s. 271-281.
255. Vural, Mehmet, "Şâh Veliyullah Dehlevî'nin Felsefî Düşünceleri", *Tabula Rasa: Felsefe-Teoloji*, 3: 8 (2003), s. 93-103.
256. Waheed-uz-Zaman, "Shah Wali Ullah and His Impact on The Muslim Freedom Movement", *Proceedings of the First Congress of Pakistan History and Culture içerisinde*, Islamabad 1975, I, 72-87.
257. Wahidi, Mulla, "Shah Wali Allah Sahib", *Faid al-Islam*, 1961, s. 25-31.
258. Yasin, Mohammad, "Shah Waliullah Dehlavi and After", *A Social History of Islamic India 1605-1748 içerisinde*, New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers, 1974, s. 151-156.
259. Yusuf, Muhammad, "Imam Shah Wali Allah aur Hanafiyat", *el-Furkan*, Şah Veliyyullah özel sayısı, 1941, s. 382-393.
260. Ziyâüddîn Ensârî, Zâkir Muhammed, "Şah Veliyyullah Sâhib ke Tesânif ke Hüdâ Bahş Labrarî meyn Mehfüz Kalemî Nüşha", *Khuda Bakhsh Library Journal*, sy. 132, 2003, s. 71-88.

A. Kitaplar

1. Abdülvehhâb ed-Dihlevî el-Mekkî, *et-Tuhfetü 'd-Dihleviyye*, Mekke 1351/1933.
2. Afzal, Mohammad, *Shah Wali Allah's Philosophy of Education*, Islamabad: National Institute of Historical and Cultural Research Centre, 2003.
3. Ahmad, Bashir, *Imam Wali Ullah Dihlavi aur unka Falsafa-i- 'Imraniyyat-o-Ma 'ashiyat*, Lahore: Maktaba Bait-al-Hikmah, 1945.
4. _____, *Shah Wali Allah ke 'Imrani Nazariye*, Lahore 1945.
5. Akhtar, Ahsanul Haq, *Hadrat Shah Wali-Allah*, Lahore: Sangmil Publishers, ts.
6. Allana, G., *Our Freedom Fighters (1562-1947)*, Lahore 1985.
7. 'Amri, Wafa Sayyid Azzam, *al-Dahlawi wa-Arauhu al-Kalamiyah wa-al-Falsafiyah*, Cairo: al-Maktabah al-Azhariyah lil-Turath, 2009.
8. Ashiq, Muhammad, *al-Qaul al-Jali Persian Biography of Shah Wali Allah*, Delhi: Shah Abdu'l-Khair Akademi, 1989.
9. Aziz Ahmad, *Studies in Islamic Culture in the Indian Environment*, London: Oxford University Press, 1964; a.gmlf., *Hindistan'da İslam Kültürü Çalışmaları*, çev. Latif Boyacı, İstanbul: İnsan Yayınları, 1995.
10. _____, *The Intellectual History of Islam in India*, Edinburgh: Edinburgh University Press, 1969.
11. Bakker, Jens, *Sah Waliy Allah ad-Dihlawiy (1703-1762) und sein Aufenthalt in Mekka und Medina: ein Beitrag zur Erforschung des Islamischen Reformdenkens im Frühen 18. Jahrhundert*, Bonn: EB-Verlag, 2010.
12. Baljon J. M. S., *Religion and Thought of Shah Wali Allah Dihlavi*, Leiden: E. J. Brill, 1986; a.gmlf., *Modernist Düşüncenin Şekillenışı Şah Veliyyullah Dihlevi*, çev. İsmail Çalışkan, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002.

13. Baqa, Mazhar, *Usul-i Fıqh aur Shah Wali Allah*, Islamabad: Idara Tahqiqat Islami, 1979.
14. Barkati, Mahmud Ahmad, *Shah Valiullah aur un ke Ashab*, Nai Dihli: Maktabah Jami'ah, 2006.
15. _____, *Shah Wali Allah aur unka Khandan*, Lahore: Majilis Isha'at Islam, 1976.
16. Basharat, Ali. M., *Shah Waliullah's Contribution to Islamic Sociology*, Karachi: Jamiyatul Falaḥ Publications, 1968.
17. Bhat, Abdur Rashid, *Political Thought of Shah Wali Allah: An Analytical Study*, Delhi: Adam, 1996; Delhi: Rightway, 2002.
18. Birişik, Abdülhamit, *Hind Altkütası Düşünce ve Tefsir Ekolleri*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2001.
19. Chaghatai, M. İkrâm, *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought*, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005.
20. Daudi, Halid Zaferullah, *Pakistan ve Hindistan'da Şah Veliyyullah ed-Dihlevî'den Günümüze Kadar Hadis Çalışmaları*, İstanbul: İnsan Yayınları, 1995.
21. Dinpuri, Zahirulhaq, *Shah Valiullah se Imam 'Ubaidullah Sindhi Tak: Cand Yaden Cand Baten*, Multan: Jhok Pablsharz. 2007.
22. Ekinci, Muhammed Salih, *Müceddid Şah Veliyyullah Dehlevi Tasavvuf Anlayışı İslahat Çalışmaları*, çev. A. Kadir Ekinci, A. Rıza Akgün, İstanbul: Ravza Yayınları, ts.
23. Faqir, Ali Muhammad, *Hayat-i Hujjat al-Islam*, Delhi 1962.
24. _____, *The Mujjaddid's Concept of Tawhid*, Lahore: Ashraf, 1970.
25. Fazle Mahmud, *A Study of Life and Works of Shah Wali Allah*, Haydarâbâd 1972.
26. Ghazi, Mahmood Ahmad, *Islamic Renaissance in South Asia 1707-1867 The Role of Sah Wali Allah His Successors*, Islamabad: International Islamic University Islamic Research Institute, 2002.
27. Gilani, Manazir Ahsan, *Tazkirah-i Hadrat Shah Wali Allah*, Hyderabad: Nafis Academy, 1948; Lahore: Bisat-i Adab, 2. bs., 1952.
28. Godharawi, Ismail, *Wali Allah*, Lahore: Punjab Press, 1968.
29. Hafeez Malik, *Shah Waliy Allah and the Muslim Renaissance in India*, Karachi: Council of Pakistan Studies.¹³²
30. Halepota, A. J., *Philosophy of Shah Waliullah*, Lahore: Ashraf, 1970.
31. Hermansen, Marcia, *Shah Wali Allah's Treatises on Islamic Law Ikhtilaf, Ijtihad, and Taqlid*, Louisville: Fons Vitae Publishing, 2011.
32. Iqbal, Sa'eeda Khaton, *Islamic Rationalism in the Subcontinent*, Lahore: Islamic Book Service, 1984.
33. Islahi, Sadar al-Din, *Ifadat-i-Hadrat Shah Waliyullah Dihlawi*, Lahore: Iqbal Academy, 1944.
34. Ismail Gudharawi, *Wali Allah Dihli*, ts.
35. İdare-i Tulu-i İslam, *Shah Wali Allah aur Qur 'ân wa Hadith*, Delhi: Qarul Bagh, 1961.

¹³² M. İkrâm Chaghatai kitabını hazırladığı 2005 yılında mezkur eserin yakında basılacağını ifade etmektedir. Bkz. Chaghatai, *Shah Waliullah*, s. 625.

36. İhsânü'l-Hak Ahter, *Hazreti Şah Veliyyullah*, Lahor: Sang-e-Meel Publications, ts.
37. İlhan, Mehmet, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Kelâmî Görüşleri*, Ankara: Araştırma Yayınları, 2007.
38. Jalbani, G. N., *Life of Shah Waliyullah*, Delhi: İdare-i Edebiyat-ı Delhi, 1980; a.gmlf., *Şah Veliyullah'ın Hayatı*, çev. Hasan Nureddin, İstanbul: Gelenek Yayıncılık, 2002.
39. _____, *Teachings of Shah Waliullah of Delhi*, Lahore: Ashraf, 1967.
40. Kamali, Sabih Ahmad, *Types of Islamic Thought*, Aligarh: Aligarh University Press, 1966.
41. Kandhalvi, Muḥammad Ali, *Shah Wali Allah aur Taqlid*, Sialkot, ts.
42. Kenneth, W. Jones, *The New Cambridge History of India, III: Socio-Religious Reform Movements in British India*, Cambridge: Cambridge University Press, 1989.
43. Kızılgöçer, Muhammed, *İslam Düşüncesinin İhyasında Şah Veliyullah Dihlevî*, Van: Bilge Adam Yayınları, 2006.
44. Lodhianivi, Shaikh Bashir Aḥmad, *Irtifaq-i-Ma'ashiyat*, Lahore 1969.
45. Mazahari, Abdul al-Qayyum, *Shah Wali Allah Muḥaddith*, Kanpur: Idara-i Ma'arif Milli, 1967.
46. Mohamed Taher, *Muslim Political Thought in India*, New Delhi: Anmol Publications, 1998.
47. Muhammad al-Ghazali, *Selection from Hujjat Allah Al-Balighah*, New Delhi: Adam Publishers, 2007.
48. _____, *The Socio-Political Thought of Shah Wali Allah*, Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 2001.
49. Muhsini, Shams al-Rahman, *Shah Wali Allah ka 'Umrani Nazariyyah*, Lahore: Sindh Sagar Academy, 1968.
50. Mujeeb, Muḥammad, *The Indian Muslims*, Montreal: McGill University Press, 1967.
51. Muztar, A. D., *Shah Wali Allah: A Saint-Scholar of Muslim India*, Islamabad: National Commission on Historical and Cultural Research, 1979.
52. Nadvi, Sulayman al-Hussaini, *Ara' al-İmam Wali Allah al-Dihlavi fi Tarikh al-Tashri' al-Islami (A study of al-Inşaf fi Bayan Sabab al-Ikhtilaf)*, Lukhnow: Dar al-Sunnah lil-Nashr, 1986.
53. Nadwi, Sayyid Wasi Mazhar, *Ifadat-i Shah Wali Allah Dihlawi*, Toronto: Matbu'at-i Fikr u Nazar, 2005.
54. Naz, M. S., *Şah Veliyullah or İlm-i Hadis*, Lahor: Makbul Akademi, 2003.
55. Nedvî, Ebû'l-Hasan Ali el-Hasenî, *el-İmamü'd-Dihlevî*, Kuveyt: Daru'l-Kalem, 1985.
56. _____, *İslam Önderleri Tarihi: Şah Veliyyullah Dehlevî*, çev. Yusuf Karaca, İstanbul: Kayihan Yayınevi, 1992.
57. Nizami, Khaliq Ahmad, *Shah Wali Allah ke Siyasi Maktubat*, Delhi: Nadwat al-Musannifin, 1969.
58. Nizami, Taufiq Aḥmad, *Muslim Political Thought and Activity in India During The First Half of the 19th Century*, Three Mens Publications, 1969.
59. Özen, Şükrü, *Mezheplerin Doğuşu ve İçtihad Tartışması: Şah Veliyyullah Dehlevî*,

- Süyuti, Nablusi, Şeyh Davud, Sıddık Hasan Han*, İstanbul: Pınar Yayınları, 1987.
60. Palanpûrî, Sa'îd Ahmed b. Yusuf, *al-Wasi'a Sharh Hujjat Allah al-Baligha*. 5 cilt, Karachi: Zam Zam, 2004.
 61. Qadi Jawed, *Afkar-i Shah Wali Allah*, Lahore: Idara-i Thaqafat Pakistan, 1977.
 62. Qasimi, 'Ata al-Rahman, *Alvah al-Ianadid: Hazrat Imam Shah Wali Allah aur un kee Javar men Madfun Mumtaz Hastiyon ki Tabnak Zindagi*, New Delhi: Shah Wali Allah Academy, 2 cilt, 1989-1991.
 63. Qasimi, Ghulam Muştafa, *Samaji Inşaf aur Ijtima'iyat Shah Wali Allah ki Nazar men*, Hyderabad: Shah Wali Allah Academy, 1973.
 64. Qasimi, Muḥammad Sa'ud 'Alam, *Hazrat Shah Wali Allah Muḥaddith Dihlavi ki Qur'ani Fikr ka Muḥala'ah*, New Delhi: Islamic Book Foundation, 1994.
 65. Qureshi, Tufayl Aḥmad, *Iqtisadi Masa'il aur unka Hall Shah Wali-Allah ki Nazar men*, Karachi 1970.
 66. Rahim Baḥş, Muhammed, *Hayat-i Velî*, Lahore: Maktaba-i Salafiyah, 1955; Lahore: Maktaba Tayyiba, 1972.
 67. Rafiabadi, Hamid Naseem, *Saints and Saviours of Islam*, New Delhi: Sarup & Sons, 2005.
 68. Rizvi, Saiyid Athar Abbas, *Shah Wali-Allah and His Times: A Study of Eighteenth Century Islam Politics and Society in India*, Canberra: Ma'rifat Publishing House, 1980.
 69. Schimmel, Annemarie, *Islam in the Indian Subcontinent*, E. J. Brill 1980.
 70. S. Moinul Haq, *Islamic Thought and Movements in the Subcontinent, 711-1947*, Karachi: Historical Society, 1979.
 71. Salafi, Muḥammad Isma'il, Óaraka al-Intilaq al-Fikri wa Juhud Shah Wali Allah fi'l Tajdid, Benares 1977.
 72. Samarrai, Qasim, *How a Western Scholar Interprets Islamic Prophetic Tales? (A Review Article of A Mystical Interpretation of Prophetic Tales by an Indian Muslim Shah Wali Allah's Ta'wil al-Ahadith)*, Leiden: New Rhine Publishers, 1979.
 73. Sarwar, Muḥammad, *Armaghan-i-Shah Waliullah*, Lahore: Idara-i-Islamiyya, 1971.
 74. Sattar, M. A., *An Analytical Study of Izalat al-Khifa 'an Khilāfat al-Khulafa*, Karachi: Islamic Educational Society, 1984.
 75. Sayyid Abul A'la Mavdudi, *A Short History of the Revivalist Movement in Islam*, Lahore: Islamic Publications Limited, 1998.
 76. Siddiqui, Abdur Rashid, *100-Minutes With The Quran*, New Delhi: Kitab Bhavan, 2010.
 77. Siddiqui, Mohammad Yasin Mazhar, *Shah Waliullah Dehlavi: An Introduction to His Illustrious Personality and Achievements*, çev. Abdul Rahim Kidwai, Aligarh: Aligarh Muslim University, 2002.
 78. Sindî, Mevlana Ubeydullah, *Imam Wali-Allah Dihlavi ki Hikmat ka Ijmali Ta'aruf*, Bareilly: Maktabah al-Furqan, 1359/1940.
 79. _____, *Shah Wali Allah aur Qur'an wa Hadith*, Delhi: Idara-i Tulu'-i-Islam, ts.

80. _____, *Shah Wali Allah aur unka Falsafa*, Lahore: Sindh Sagar Academy, 1947.
81. _____, *Shah Wali Allah aur unki Siyasi Tahrik*, Lahore 1970.
82. _____, *Urdu Sharh Hujjat Allah al-Baligha*, Lahore: Maktabiyyat Hikmat, ts.
83. _____, *Hizb Imam Wali Allah*, Lahore 1942.
84. Siyalkûtî, Muhammed Beşîr, *el-İmâmü 'l-Müceddid el-Muhaddis eş-Şâh Veliyyullah ed-Dihlevî Hayâtuhu ve Da'vetuhu*, Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1999.
85. Uthmani, Q. Aḥmad, *Imam-i Rashid Shah Wali Allah*, Lahore: Niazi Printing Press, 1972.
86. Wasey, Akhtarul, *Imam Shah Waliullah: Afkar va Asar*, New Delhi: al-Balagh Publications, 2012.

B. Tezler

1. 'Abdel 'Aal, 'Abdel Hamid, *God the Universe and Man in Islamic Thought: The Contribution of Shah Waliullah of Delhi (1702-1762)*, Doktora Tezi, University of London, 1970.
2. Abdul Kareem, *Educational Philosophy of Shah Waliullah*, Doktora Tezi, Hyderabad: Osmania University, ts.
3. Afzal, Mohammad, *Shah Wali Allah's Philosophy of Education*, Doktora Tezi, University of the Punjab, Lahore, ts.
4. Akça, Sibel, *Şah Veliyyullah Dihlevî ve Huccetullahi 'l-Bâliğa'daki Hadisçiliği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
5. Akdağ, Eyüp, *Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Huccetullahil Baliğa Adlı Eseri Işığında Hadis Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
6. Athar Ali, Muhammad, *Shah Wali Allah's Concept of Ijtihad and Taqlid*, Doktora Tezi, Dhaka: Bangladesh Institute of Islamic Thought (BIIT), 2001.
7. Aydın, Ahmet, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.
8. Bari, M. A., *A Comparative Study of the Early Wahhabi Doctrine and the Contemporary Reform Movement in Indian Islam*, Doktora Tezi, Oxford University, 1955.
9. Bulut, İsmail, *Şah Veliyyullah Dehlevî'nin Kelami Görüşleri*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
10. Carimo Mohamed, *Islamic Reformism in India Between 1857 and 1947*, Doktora Tezi, Universidade Nova De Lisboa, 2012.
11. Daudî, Halid Zaferullah, *Pakistan ve Hindistan'da Şah Veliyyullah Dehlevî'den (ö. 1176/1762) Günümüze Kadar Hadis Çalışmaları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.
12. Ghaffar Khan, Hafız A., *Shah Wali Allah: An Analysis of His Metaphysical Thought*, Doktora Tezi, Temple University, 1986.
13. Güler, Ümit, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Huccetullahi 'l-Bâliğa Adlı Eserindeki Hikmet-i Teşrî' Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

14. Halepota, A. J., *The Practical Theology and Ethics of Shah Waliullah of Delhi*, Doktora Tezi, University of Oxford, 1949.
15. Hermansen, Marcia K., *Shah Wali Allah's Theory of Religion in Hujjat Allah al-Baligha With a Translation of Volume I of Hujjat Allah al-Baligha*, Doktora Tezi, University of Chicago, 1982.
16. İlhan, Mehmet, *Şah Veliyyullah ed-Dihlevî'nin Kelâmî Görüşleri*, Doktora Tezi, Düzce Eylöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
17. Kamali, Sabih Ahmad, *The Concept of Human Nature in Hujjat Allah al-Baligha and Its Relation to Shah Waliullah's Doctrine of Fiqh*, Doktora Tezi, McGill University 1959.
18. Kavak, Özgür, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin İctihad Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.
19. Kocakulak, Hüseyin, *Nâsih ve Mensûh Ayetlerin Tarih İçerisindeki Yorumu (Şah Veliyyullah ed-Dihlevî Tasnifi Çerçevesinde)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
20. Kunâtî Sâlif, *Nazariyetü'l-makâsîd 'inde'l-İmâm ed-Dihlevî*, Yüksek Lisans Tezi, Külliyyetü't-Da'vetü'l-İslâmiyye, Libya, 2006.
21. Mi'raj Muhammad, *Shah Wali Allah's Attempt to Reconcile The Schools of Fiqh*, Yüksek Lisans Tezi, McGill University, 1968.
22. Muhammad al-Ghazali, *The Socio-Political Thought of Shah Wali Allah*, Doktora Tezi, Islamia University, Bahawalpur, 1991.
23. Özdemir, Cemaleddin, *Şah Veliyyullah Ahmed b. Abdirrahim ed-Dehlevî (1114-1176 h.-1704-1763 m.) Hayatı, Eserleri ve Fikirleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
24. Öztürk, Güneş, *el-Fevzu'l-Kebir Bağlamında Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Ulumu'l-Kur'an Anlayışı*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
25. Queisi, M. I., *Some Religious and Political Aspects of the Thought of Shah Wali Allah of Delhi 1703-1762*, Doktora Tezi, University of Manchester, 1977.
26. Şimşek, Murat, *Şah Veliyyullah Dihlevî'nin İslam Hukuk Felsefesi (Makâsîdü's-Şeria) İle İlgili Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

C. Tercümeleler

1. Misbâhullah Abdülbâkî, "el-Mukaddime fi Fenni't-terceme li'l-İmâm Şah Veliyyullah ed-Dihlevî", *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, 43: 2 (2008), s. 121-154.
2. Shah Wali Allah, "The Persian Autobiography of Shah Waliullah Ibn Abd ar-Rahim al-Dihlavi Its English Translation and a List of His Works", çev. Hidayat Husain, *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, VIII: 4 (1912), s. 161-175; a.gmlf., "Zor Zamanda Âlim Olmak: Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Kendi Kaleminden Hayatı", çev. Özgür Kavak, *Dîvân İlmi Araştırmalar*, 9: 17 (2004), s. 117-145; Urduca'ya çev. Seyyid Muhammed Fârûkî el-Kâdirî, Lahor 1974.
3. _____, *A Mystical Interpretation of Prophetic Tales by an Indian Muslim: Shah Wali*

- Allah's Ta'wil al-Ahadith*, çev. J. M. S. Baljon, Leiden: E. J. Brill, 1973; New Delhi: Kitab Bhavan, 1990; Sindî diline çev. G. N. Jalbani, Haydarâbâd 1964.
4. _____, *al-Arba'in of Shah Wali Allah ad-Dihlawi*, çev. Safaruk Zaman Chowdhury, London: Turath, 2009.
 5. _____, *al-Budur al-Bazighah: The Rising Moons*, çev. G. N. Jalbani, Islamabad: National Hijra Council, 1985; New Delhi: Kitab Bhavan, 1997.
 6. _____, *el-Heme 'ât*, Urduçaya çev. Muhammad Surur, Lahore: Sindh Sagar Academy, 1946; a.gmlf., *Tasawwuf ki haqiqat aur uska falsafa-e-Ta'rikh (el-Heme 'ât'ın Urduca tercümesidir)*, Deoband: Maktaba Rahmaniyyah, 1969.
 7. _____, *Lamahat*, çev. G.N. Jalbani, Hyderabad: Shah Wali Allah Academy, 1954.
 8. _____, *Sata'at*, çev. G. N. Jalbani, Hyderabad: Shah Wali Allah Academy, 1970; New Delhi: Kitab Bhavan, 1992; a.gmlf., *Sata'ât*, Urduçaya çev. Muhammed Metin Hâşimî, Lahor: Idara Thaqaifiyya Islamiyya, 1986.
 9. _____, *Sufism and the Islamic Tradition: The Lamahat and Sata'at of Shah Waliullah of Delhi*, çev. G. N. Jalbani, London: Octagon Press, 1986.
 10. _____, “el-İnsâf fi Beyani Sebebi'l-İhtilaf Risâlesi”, *Mezheplerin Doğuşu ve İctihad Tartışmaları* içerisinde, çev. Şükrü Özen, İstanbul: Pınar Yayınları, 2003, s. 57-144; a.gmlf., *Fıkhi İhtilaflarda Ölçü*, çev. Musa Hub, İstanbul: Yeni Akademi Yayınları, 2006; a.gmlf., *As'af min Tarjamat il-Insaf*, Urduçaya çev. Muhammed Abdullah Balyavî, Leknev 1886; a.gmlf., *Kashshaf fi Tarjama al-Insaf*, Urduçaya çev. Muhammed Ahsen Siddiqi, Delhi: Mujtaba'î, 1891; a.gmlf., *el-İnsâf fi beyâni sebebi'l-ihtilâf*, Urduçaya çev. Hayret Dihlevî, Delhi: Matba Jivan Prakash, ts.; a.gmlf., *İkhtilâfî Masail mein I'tidal ki rah*, Urduçaya çev. Sadruddin Islahi, Rampur: Maktaba Jamaat Islami, 1952; a.gmlf., *al-İnsâf fi-Bayan Sabab al-Ikhtilaf*, Sindî diline çev. Gulâm Mustafa Kâsimî, Hyderabad: Shah Wali Allah Academy, 1973; a.gmlf., *A Rational Explanation of Difference of Opinion in Fiqh*, çev. Muhammad Abdul Wahhab, London: Ta-Ha, 2003. Muhammad Abdul Wahhab'ın çevirisi hakkında bir değerlendirme için bkz. Hofmann, Murad Wilfried, “A Rational Explanation of Difference of Opinion in Fiqh, by Shah Wali Allah al-Dihlawi”, *The Muslim World Book Review*, 24: 4 (2004), s. 55-56.
 11. _____, *Full Moon Appearing on the Horizon*, çev. J. M. S. Baljon, Lohare: Ashraf, 1988.
 12. _____, “Şah Veliyyullah ve Ikdu'l-cîd Risâlesi”, çev. Hayreddin Karaman, *İctihad, Taklîd ve Telfik Üzerine Dört Risâle* içerisinde, İstanbul: İz Yayıncılık, 2004, s. 123-180; a.gmlf., *İctihad Risalesi*, çev. Rahmi Yaran, İstanbul: Gaye Kitabevi Dağıtım, 2002; a.gmlf., *'İkdü'l-Cîd, Silkü'l-Mevârid* adlı çevirisi ile birlikte, Urduçaya çev. Mevlana Muhammed Ahsen Siddikî Nânevevî, Delhi: Matbaa Mujtaba'î, 1344/1926; Urduçaya çev. Mevlana Muhammed Hüseyin, Delhi: Matbaa Faruqi, 1290/1874; Urduçaya çev. Sajid al-Rahman Siddiqi Kandhalvi, Karachi: Quran Mahal, 1379/1959; M. Da'ud Rahbar, “Shah Wali Ullah and İjtihad A Translation of Selected Passages from His 'Iqd Al-Jid fi Ahkam Al-İjtihad Wa-l-Taqlid”, *The Muslim World*, LV: 4 (1955), s. 346-358.
 13. _____, “Risala Danishmandi”, çev. Muḥammad Sarwar, *Fikr u Nazar*, 6: 12 (1969), s. 941-947.

14. _____, *Enfâsü'l-ârifîn*, Urducaya çev. Seyyid Muhammed el-Fârûkî el-Kâdirî, Lahor: el-Me'ârif, 1974.
15. _____, *Eltafu'l-kuds fî ma'rifeti letâifi'n-nefs*, Urducaya çev. Mawlana Sufi 'Abd al-Hamid Swati, Gujranwala: Idara-i Nashr-i Isha'at Madrassa Nusrat al-'Ulum, 1964; Urducaya çev. Hakim Muhammed Musa, Lahore 1975; a.gmlf., *The Sacred Knowledge of the Higher Functions of the Mind (Altaf al-Quds)*, çev. G. N. Jalbani, London: Octagon Press, 1982.
16. _____, *el-Fevzü'l-kebîr fî usûli't-tefsir*, çev. Mehmed Sofuoğlu, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1980; Urducaya çev. Mevlana Reşit Ahmed Ensârî, Lahor: Maktaba Burhan, 1963; Urducaya çev. Muhammed Sâlim Ubeydullah, Karachi: Urdu Academy, ts.; Urducaya çev. Reşid Ahmed Ensârî, Delhi: Maktabah Burhan, ts.; Arapça'ya çev. Süleyman el-Hüseynî en-Nedvî, Beyrut 1984; a.gmlf., *The Principles of Qur'an Commentary*, çev. G. N. Jalbani, Islamabad: National Hijra Council, 1985.
17. _____, *el-Hayru'l-kesîr*, Urducaya çev. Mevlana Ubeydullah es-Sindî, Lahore: Makki Dar al-Kutub, 1997; a.gmlf., *al-Khair al-Kathir*, çev. G. N. Jalbani, Hyderabad: Shah Waliullah Academy, 1974.
18. _____, *Hüccetullahi'l-baliğa*, çev. Mehmet Erdoğan, İstanbul: İz Yayıncılık, 1994; a.gmlf., *Hüccetullah-il-Baliğa*, Urduca'dan çev. Ali Genceli, Ankara: Hilal Yayınları, 1971; a.gmlf., *Hüccetullahi'l-bâliğa*, Urducaya çev. Ebû Muhammed Abdülhak Hakkânî, Karachi: Asahh al-Mutabi, ts.; Urducaya çev. Abdur Rahim, Lahore: Ahsan Brothers, ts.; a.gmlf., *Âyâtu'llahi'l-kâmîle*, Urducaya çev. Khalid A. Israili, Lahore: Kitab Khana Islami, ts.; a.gmlf., *The Conclusive Argument From God : Shah Wali Allah of Delhi's Hujjat Allah al-Baligha*, çev. Marcia K. Hermansen, Leiden: E. J. Brill, 1996; Islamabad: Islamic Research Institute, 2003.
19. _____, *el-Kavlü'l-cemil*, Urducaya çev. Muhammad Surur, Lahore: Sindh Sagar Academy, 1946; a.gmlf., *Şifâü'l-'alil (el-Kavlü'l-cemil)*'in tercümesidir, çev. Ali Bahâî Şeref Ali, Bombay: Ali Bha'i Sharf Ali and Company, ts.
20. _____, *er-Râidü'l-ukalâ ilâ fehmi esrâri hilafeti'l-hulefâ*, çev. Mustafa Muhyiddin el-Hüdevî, Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2009.
21. _____, *Îzâletü'l-hafâ 'an hilâfeti'l-Hulefâ*, Urduca çev. Abdüşşekûr Farukî, Karachi: Qur'an Mahal, ts.; a.gmlf., *er-Râidü'l-ukalâ ilâ fehmi esrâri hilafeti'l-hulefâ (Îzâletü'l-hafâ)*'nin birinci bölümünün Arapça tercümesidir, çev. Mustafa Muhyiddin el-Hüdevî, Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2009.
22. _____, *Mushahidat wa Ma'arif (Füyüzü'l-Haremeyn)*'in tercümesidir, Urducaya çev. Muhammad Surur, Lahore: Sindh Sagar Academy, 1947.
23. _____, *es-Sirrü'l-mektûm fî esbâbi tedvînu'l-ulûm*, Urducaya çev. Ebû İhyâ İmam Han, *er-Rahim*, II: 2 (1964), s. 5-11.
24. _____, *et-Tefsîru'l-Cemâlî 'ale'tenzîli'l-celâlî*, çev. Muhammed Hayruddîn el-Hindî, Mısır: Matbaa-i Hidiviyye, 1294/1877, 4 cilt.
25. _____, "Usûlü'd-dirâse ve't-ta'lim" (*Risâle-i Danişmendî*'nin tercümesidir), çev. M. İkrâm Nedvî, *Bahsü'l-İslâmî*, XXVII: 4, 1403/1982.

Kaynakça

Abdülhay el-Hasenî, *Nüzhetü'l-havâtur ve behcetü'l-mesâmi ve'n-nevâzır*, Beyrut: Dâru

İbn Hazm, 1999.

Afzal, Mohammad, *Shah Wali Allah's Philosophy of Education*, Islamabad: National Institute of Historical and Culture Research Centre, 2003.

Ahmad Khan, "A Unique Ms. of Fath al-Rahman by Shah Wali Allah", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 639-646.

_____, "A Select Bibliography of Writings by and About Shah Wali-Allah Dihlawi in English and Urdu", *The Muslim World*, 7: 1 (1986), s. 56-65.

Alvi, Sajida S., "The Mujaddid And Tajdid Traditions in The Indian Subcontinent: An Historical Overview", *Journal of Turkish Studies*, sy. 18, 1994, s. 1-15.

Ansari, A. S. Bazmee, "Shah 'Wali Allah al-Dihlawi,'" *EP*, II, 254-255.

_____, "Shah Wali Allah al-Dihlawi", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 15-18.

Aydın, Ahmet, Şah Velîyyullah ed-Dihlevî ve Dihlevîlik, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Aziz Ahmed, "Şah Velîyyullah Dehlevî'nin Dînî ve Siyâsî Görüşleri", çev. Kadir Özköse, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 14: 3-4 (2001), s. 536-541.

_____, *Hindistan ve Pakistan'da Modernizm ve İslam*, çev. Ahmed Küskün, İstanbul: Yöneliş Yayınları, 1990.

_____, *Hindistan'da İslam Kültürü Çalışmaları*, çev. Latif Boyacı, İstanbul: İnsan Yayınları, 1995.

Azymardi Azra, "Networks of the Ulama in the Seventeenth Century Haramayn", *The Origins of Islamic Reformism in Southeast Asia* içerisinde, Honolulu: Allen Unwin and University of Hawai'i Press, 2004, s. 8-31

_____, "Reformism in the Networks", *The Origins of Islamic Reformism in Southeast Asia* içerisinde, Honolulu: Allen Unwin and University of Hawai'i Press, 2004, s. 32-51.

Baljon, J. M. S., *Modernist Düşüncenin Şekillenışı Şah Velîyyullah Dihlevî*, çev. İsmail Çalıskan, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002.

_____, "Shah Waliullah and Dargah", M. Ikram Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 517-525.

_____, "Social and Economic Ideas of Shah Wali Allah", *Readings in Islamic Economic Thought* içerisinde, ed. Abul Hasan M. Sadeq ve Aidit Ghazali, Kuala Lumpur: Longman, 1992, s. 238-245.

_____, *Kur'an Yorumunda Çağdaş Yönelimler*, çev. Şaban Ali Düzgün, Ankara: Fecr Yayınları, 1994.

Bhat, Abdur Rashid, "Shah Wali Allah's Political Thought in the Context of His Irtafaqat", *Journal of Objective Studies*, 3: 1 (1991), s. 67-78.

Birışık, Abdülhamit, "Urduca Kur'ân Tercümelerinin Tarihî Gelişiminde Batı'nın Etkisi", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 16: 3 (2003), s. 378-390.

_____, *Hind Altıktası Düşünce ve Tefsir Ekolleri*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2001.

_____, *Sosyalist Müfessir Ubeydullah es-Sindi'nin Dînî-Siyâsî Düşüncesi ve Tefsiri*, Bursa: Emin Yayınları, 2012.

Brown, Daniel W., *Rethinking Tradition in Modern Islamic Thought*, Cambridge: Cambridge University, 1996.

Buehler, Arthur F., “Karizmatik Otorite Nassî Otoriteye Karşı: İngiliz Hindistanı’nda Aracı Tasavvufu Reddedenlere Nakşibendî Yanıt”, çev. Orhan Ş. Koloğlu, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, 13: 2 (2004), s. 253-278.

_____, “Nakşibendiyye-Müceddidiyye ve Hindistan’da Yayılışı”, çev. Halil İbrahim Şimşek, *Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, II: 3 (2003), s. 143-164.

Bulut, İsmail, “Dehlevi Düşüncesinde Mistik Yapı ve Rüya Kavramının Önemi”, *Kelam Araştırmaları*, 9: 2 (2011), s. 77-92.

Chaghatai, M. Ikram, “Shah Wali Allah (Select Bibliography)”, *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 695-714.

_____, *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought*, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005.

Çantay, Hasan Basri, “Müceddid Büyük Alimlerden Şah Veliyyullah-ı Dehlevî”, *Hilal Dergisi*, I: 8 (1959), s. 14-18.

Dallal, Ahmad, “The Origins and Objectives of Islamic Revivalist Thought, 1750-1850”, *Journal of the American Oriental Society*, 113: 3 (1993), s. 341-359.

Dar, Bashir Ahmad, “Wali Allah: His Life And Time”, M. Ikram Chaghatai’nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 18-50.

Fazlur Rahman, “The Thinker of Crisis: Shah Wali-Ullah”, *Pakistan Quarterly*, VI: 2, 1956, s. 44-48.

_____, “İslam’da Canlandırma ve Reform Hareketleri”, çev. Adil Çiftçi, *İslâmî Yenilenme Makaleler III* içerisinde, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2002, s. 37-62.

_____, “Kur’ân’ın Başka Dillere Çevrilmesi”, çev. Adil Çiftçi, *İslâmî Yenilenme Makaleler II* içerisinde, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2000, s. 41-48.

_____, *İslam*, çev. Mehmet Dağ, Mehmet Aydın, 2. bs., Ankara: Selçuk Yayınları, 1992.

_____, *İslâm’da İhya ve Reform*, çev. Fehrullah Terkan, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006.

Gibb, Hamilton Alexander Roskeen, *Islam: A Historical Survey*, Oxford: Oxford University, 1989.

_____, *İslam’da Modern Eğilimler*, çev. M. Kürşad Atalar, Ankara: Çağlar Yayınları, 2006.

_____, *Modern Trends in Islam*, Chicago: The University of Chicago, 1947.

Halepota, A. J., “Shah Waliullah And Iqbal The Philosophers of Modern Age”, M. Ikram Chaghatai’nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 649-656.

_____, *The Practical Theology and Ethics of Shah Waliullah of Delhi*, Doktora Tezi, University of Oxford, 1949.

Hermansen, Marcia K., “The Current State of Shah Wali Allah Studies”, M. Ikram Chaghatai’nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 683-693.

Hidayat, Husain M., “The Persian Autobiography of Shah Waliullah bin Abd al-Rahim al-

- Dihlavi", *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, 4: VIII (1912), s. 161-175.
- Ikram, S. M., *History of Muslim Civilization in India and Pakistan*, Lahor: Institute of Islamic Culture, 1989.
- Islahi, Abdul Azim, "Shah Wali Allah's Concept of al-Irtifaqat", *Journal of Objective Studies*, 2: 1 (1990), s. 46-63.
- Jalbani, G. N., "The Socioeconomic Thought of Shah Wali Allah", *Readings in Islamic Economic Thought* içerisinde, ed. Abul Hasan M. Sadeq ve Aidit Ghazali, Kuala Lumpur: Longman, 1992, s. 246-259.
- _____, *Life of Shah Waliyullah*, Idarah-i Adabiyat-i Delli, 1980.
- Kamali, Sabih Ahmad, "Shah Waliy Allah's Doctrine of Irtifaqat", *Iqbal Review*, II. 3 (1963), s. 1-17.
- Karaman, Hayreddin, *İmâm-ı Rabbânî ve İslâm Tasavvufu*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2003.
- _____, *İslam Hukuk Tarihi*, İstanbul: İz Yayıncılık, 1999.
- _____, *İslam Hukukunda İctihad*, 2. bs., İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1996.
- Kavak, Özgür, "Tecdid mi, İnşa mı? Şah Veliyyullah Dihlevî'den Muhammed İkbâl'e Hind Alt-Kıtasında İctihad ve Taklide Farklı Yaklaşımlar", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 17, 2011, s. 193-206.
- _____, "Zor Zamanda Âlim Olmak: Şah Veliyyullah Dihlevî'nin Kendi Kaleminden Hayatı", *Dîvân Dergisi*, 9:17 (2004), s. 117-145.
- Kaya, Eyyüp Said, "Batı Gözüyle Modernleşme Arifesinde Tecdid", *İslam Araştırmaları Dergisi*, sy. 25, 2011, s. 27-50.
- Keskiöğlü, Osman, "Ahmed Şâh Veliyyullâh Dehlevî", *Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi*, 5: 12 (1966), s. 359-362.
- Khalid, Detlev, "Ubayd-Allah Sindhî, Modern Interpretation of Muslim Universalism", *Islamic Studies*, VIII: 2 (1969), s. 97-114.
- Khatoun, Saeeda, "Shah Wali Allah's Philosophy of Society- An Outline", *Hamdard Islamicus*, VII: 4 (1984), s. 57-67.
- M. Mujeeb, *The Indian Muslims*, New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers, 1985.
- Meryem Cemile, *Garp Materyalizmi Karşısında İslâm*, çev. Kemal Kuşçu, İstanbul: Sönmez Neşriyat, 1967.
- Meryem Cemile-Mevdûdî, *Mektuplaşmalar*, çev. Ebubekir Doğan, İstanbul: Akabe Yayınları, 1986.
- Metcalf, Barbara Daly, *Islamic Revival in British India: Deoband, 1860-1900*, Princeton: Princeton University Press, 1982.
- Mi'raj Muhammad, *Shah Wali Allah's Attempt to Reconcile The Schools of Fiqh*, Master Tezi, McGill University, 1968.
- Misbâhullah Abdülbâkî, "el-İmâm Veliyyullah ed-Dihlevî ve tercemetühu li'l-Kur'ân 'Fethu'r-Rahmân bi tercemeti'l-Kur'ân'", *ed-Dirâsâtü'l-İslâmiyye*, 44: 1, s. 5-61.
- M. Nafi, Basheer, "Tasawwuf and Reform in Pre-Modern Islamic Culture: In Search of Ibrahim al-Kurani", *Die Welt des Islams*, 42: 3 (2002), s. 307- 355.
- Muhammad al Ghazali, "Universal Social Culture: An Empirico-Revelational Paradigm of Shah Wali Allah", *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 11: 1 (1994), s. 13-23.

- Muhammad Athar Ali, "A Critical Evaluation of Shah Wali Allah's Attitude to Ijtihad Vis-a-Vis The Views of The Other Jurists", *Hamdard Islamicus*, XX: 1 (1997), s. 19-26.
- Muhammed İkrâm, *Rûd-i Kevser*, 3. bs., Lahor: İdâre-i Sekâfet-i İslâmiyye, 1992.
- Muztar, A. Ditta, *Shah Wali Allah A Saint-Scholar of Muslim India*, Islamabad: National Commission on Historical and Cultural Research, 1979.
- Nedvî, Ebû'l-Hasen Ali el-Hüseynî, *el-İmâmü'd-Dihlevî*, Kuveyt: Dâru'l-Kalem, 1985.
- Nizami, Khaliq Ahmad, "Shah Wali-Ullah And Indian Politics in the 18th Century", M. İkrâm Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 143-157.
- _____, "Shah Waliullah of Delhi: His Thought and Contribution", *Islamic Culture*, LIV: 3 (1980), s. 141-152.
- Özcan, Azmi, "Hindistan'da 19. Yüzyıl İslam Modernizmi ve Seyyid Ahmed Han", *İslâmiyât*, 7: 4 (2004), s. 197-204.
- Peters, Rudolph, "İdjtihad and Taqlid in 18th and 19th Century Islam", *Die Welt Des Islams*, XX: 3-4 (1980), s. 131-145.
- _____, "18. ve 19. Yüzyıllarda İctihad ve Taklid", çev. Özgür Kavak, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 14, 2009, s. 97-110.
- Radtke, Bernad "Sufism in the 18th Century: An Attempt at a Provisional Appraisal", *Die Welt des Islams*, 36: 3 (1996), s. 326-364.
- Rizvi, Saiyid Athar Abbas, *Shah Wali-Allah and His Times*, Canberra: Ma'rifat Publishing House, 1980.
- Sıddıqî, Abdul Hamid, "Shah Wali Allah Dihlawî", M. İkrâm Chaghatai'nin *Shah Waliullah (1703-1762): His Religious and Political Thought* adlı eseri içerisinde, Lahore: Sang-e-Meel Publications, 2005, s. 51-77.
- Siyalkûtî, Muhammed Beşîr, *el-İmâmü'l-Müceddid el-Muhaddis eş-Şâh Veliyyullah ed-Dihlevî Hayâtuhu ve Da'vetuhu*, Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1999.
- Subhani, Hammaad E., "Locating Shah Wali Allah in Islamic Political Thought", *Hamdard Islamicus*, XXX: 1 (2007), s. 17-28.
- Şah Veliyyullah ed-Dihlevî, *Hüccetullâhi'l-bâliğa İslam Düşüncesinin İlkeleri*, çev. Mehmet Erdoğan, İstanbul: İz Yayıncılık, 1994.
- _____, *Hayru'l-kesir*, Beyrut: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2008.
- _____, *İthâfî'n-nebîh fîmâ yehtâcu ileyhi'l-muhaddis ve'l-fakîh*, Lahor: el-Mektebetü's-Selefiyye, 1969.
- _____, "el-İnsaf fi Beyani Sebebi'l-İhtilaf Risâlesi", *Mezheplerin Doğuşu ve İctihat Tartışması* içerisinde, çev. Şükrü Özen, İstanbul: Pınar Yayınları, 2003, s. 57-144.
- _____, "İkdu'l-Cîd", *İctihad, Taklid ve Telfik Üzerine Dört Risâle* içerisinde, çev. Hayreddin Karaman, İstanbul: İz Yayıncılık, 2004, s. 123-180.
- _____, *et-Tefhimâtü'l-İlâhiyye*, Haydarabad: Akademiyetü's-Şah Veliyyullah, ts.
- _____, "el-Cüz'ü'l-latîf fi tercemeti'l-abdi'z-za'îf", *Şah Veliyyullah key siyâsî mektubât* içerisinde, çev. Hâlik Ahmed Nizâmî, Lahor: İdâre-i İslâmiyât, 1978, s. 191-201.
- _____, *et-Tefsîru'l-Cemâlî 'ale't-tenzili'l-celâlî*, çev. Muhammed Hayruddîn el-Hindî, Mısır: Matbaa-i Hidiviyye, 1294/1877.
- _____, *el-Fevzü'l-kebir fi usuli't-tefsir*, çev. Mehmed Sofuoğlu, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1980.

- _____, *Fıkhi İhtilaflarda Ölçü*, çev. Musa Hub, İstanbul: Yeni Akademi Yayınları, 2006.
- Şimşek, Murat, "İslam Hukuk Felsefesi Açısından Şah Veliyyullah Dihlevî'de İrtifâk (Sosyo-Ekonomik Gelişim Aşamaları) Teorisi", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, sy. 15, 2010, s. 385-400.
- Ubeydullah es-Sindî, *et-Temhîd li ta'rifi eimmeti't-tecdîd*, çev. Ebû Saîd Gulâm Mustafâ Kâsîmî, Haydarâbâd: Lecnetu İhyâi'l-Edebi's-Sindî, 1972.
- Umar, Mohammad, *Islam in Northern India During The Eighteenth Century*, New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers, 1993.
- Voll, John O., "Abdallah Ibn Salim al-Basri and 18th Century Hadith Scholarship", *Die Welt des Islams*, 42: 3 (2002), s. 356- 372.
- _____, "Hadith Scholars and Tariqas: An Ulama Group in the Eighteenth Century Haramayn and Their Impact in the Islamic World", *Journal of Asian and African Studies*, XV, 3-4 (1980), s. 264-273.
- _____, "Muhammad Hayya al-Sindi and Muhammad Ibn Abd al-Wahhab: An Analysis of an Intellectual Group in Eighteenth-Century Madina", *BSOAS*, 38: 1 (1974), s. 32-39.
- _____, "Scholarly Interrelations Between South Asia and the Middle East in the 18th Century", *The Countries of South Asia* içerisinde, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1988, s. 49-59.
- Ziyâü'l-Hasen el-Faruki, *The Deoband School and The Demand for Pakistan*, Lahor: Progressive Books, ts.